Η ΕΝ ΡΩΜΗ ΜΕΛΕΤΩΜΕΝΗ ΕΝΩΣΙΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Α'.

Οἱ Πάπαι ἐπεδίωξαν ἀείποτε τὴν ὑποταγὴν τῶν Ἀνατολικῶν.

Ἀπό τινος κυκλοφοροῦσι φῆμαι καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τύπῳ, ὅτι ὁ πάπας Λέων ὁ ΙΓ' ἑτοιμάζει ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς ὀρθοδόξους λαούς, δι' ἧς θὰ καλέσῃ αὐτούς, ἵνα ἐγκαταλείποντες τὸ σχίσμα, ἐν ᾧ δῆθεν εὑρίσκονται, ἐπιστρέψωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἑνωθῶσι μετ' αὐτῆς καὶ ὑποταγῶσι τῷ πάπᾳ τῷ κανονικῷ δῆθεν ἀρχηγῷ τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας καὶ ὅτι θέλει συγκροτηθῇ συνέδριον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐν Ἱεροσολύμοις. Ὅτι τοιαῦτα ἐν Ῥώμῃ μελετῶσιν, οὐδόλως φαίνεται ἀπίθανον εἰς τὸν γινώσκοντα, ἔνθεν μὲν πόσον ἀγνοοῦσιν ἐν Ῥώμῃ τὸ ἀληθὲς φρόνημα τῶν ὀρθοδόξων λαῶν τῆς ἀνατολῆς καὶ τὴν περὶ παπικῆς ἐκκλησίας ἀληθῆ γνώμην των, ἑτέρωθεν δὲ τὰς ἀνέκαθεν τάσεις τοῦ παπισμοῦ πρὸς πνευματικὴν ὑποδούλωσιν τῆς ἀνατολῆς, ἃς ἀπέδειξεν ἀπ' ἀρχῆς τῆς παπωσύνης αὐτοῦ καὶ ὁ νῦν παπεύων Λέων ὁ ΙΓ', ἀνὴρ πολιτικώτερος μὲν καὶ διπλωματικώτερος τῶν πλείστων προκατόχων του καὶ φαινόμενός πως κάλλιον ἐννοῶν τὴν νεωτέραν ἐποχὴν καὶ προθυμότερος νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὰς παρούσας ἀνάγκας τῶν νεωτέρων λαῶν, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ἐμφορούμενος ὑπὸ τῶν αὐτῶν φρονημάτων καὶ τάσεων, ὅπως καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πάπαι, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἐπιδιώκων φιλοδόξους σκοπούς περὶ παπικῆς παντοκρατορίας ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ τὰς αὐτὰς ἐγείρων ἀξιώσεις ἀπέναντι τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, ἀπέναντι τῶν κρατῶν καὶ τῶν θεσμῶν αὐτῶν καὶ ἀπέναντι τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν. Ὁ Λέων καὶ ἄλλοτε ἐξεδήλωσε τὸν πόθον του νὰ ἴδῃ τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν ὑποτεταγμένην ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, καὶ ὅτε τῷ 1880 ἐξέδωκε τὴν ἐγκύκλιον αὐτοῦ περὶ τῶν ἀποστόλων τῶν σλάβων Μεθοδίου καὶ Κυρίλλου, ἐν ᾗ παριστάνων τοὺς ἐκ Θεσσαλονίκης τούτους μοναχοὺς τοὺς ἐνεργήσαντας τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Βουλγάρων, Χαζάρων, Μοραβῶν καὶ Βοεμῶν τῇ ἐντολῇ καὶ φροντίδι τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς ὡς παπικοὺς δῆθεν ἀπεσταλμένους, συνίστα πᾶσι τοῖς καθολικοῖς ἵνα ἑορτάζωσιν ἐπισήμως κατ' ἔτος τὴν ἑορτὴν αὐτῶν, καὶ ὅτε τῷ 1885 διέταξε νὰ ἑορτασθῇ ἡ Χιλιετηρὶς τῶν αὐτῶν ἀποστόλων τῶν σλάβων πανηγυρικώτατα ἵνα ἐγείρῃ τὴν συμπάθειαν τῶν σλαβικῶν λαῶν καὶ ἑλκύσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν μετὰ τῆς Ῥώμης ἕνωσιν, καὶ ὅτε ἔγραφε τὴν γνωστὴν πρὸς τὸν Καρδινάλιον Ῥαμπόλλαν ἐπιστολήν του, ἐν ᾗ ῥητῶς ἐξέφραζε τὴν εὐχὴν αὐτοῦ νὰ ἴδῃ ὑποτεταγμένας τέλος πάντων ὑπὸ τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον του πάσας τὰς ἐκκλησίας τῆς ἀνατολῆς. Εἶναι γνωστὰ ὅσα ἐντεῦθεν λαβὼν ἀφορμὴν ἔγραψεν ἄλλοτε ὁ Μηνύτωρ τῆς Ῥώμης, ὅστις εἶναι τὸ κυριώτατον ὄργανον τῆς Παπικῆς αὐλῆς καὶ εἰς ὃν εἶναι φαίνεται προσφιλέστατον τὸ θέμα τοῦτο τῆς πιθανῆς δι' αὐτὸν ὑποταγῆς τῶν ἀνατολικῶν. Ἡμεῖς ἀπηντήσαμεν τότε ἐν τῇ «Ἐθνικῇ» (1891) ὡς ἔπρεπεν εἰς τὰς ἀλαζονικὰς ταύτας ἀξιώσεις καὶ ματαίας ἐλπίδας τῶν ἐν Ῥώμῃ.

Τὸ νὰ ἐκδηλῶσιν οἱ πάπαι λίαν συχνὰ τὴν ἐπιθυμίαν των νὰ ἴδωσι τοὺς ἀνατολικοὺς ὀρθοδόξους λαοὺς προσερχομένους καὶ δηλοῦντας τὴν ὑποταγήν των εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ καλῶσιν αὐτοὺς δι' ἐγκυκλίων των ἵνα ποιήσωσι τὸ βῆμα τοῦτο καὶ νὰ πράττωσι πᾶν τὸ δυνατὸν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθουμένου τούτου σκοποῦ εἶναι φυσικώτατον, ἐὰν ἀναλογισθῇ τις, ὅτι ὁ πάπας θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων ὡρισμένην κεφαλὴν τῆς ἐκκλησίας, ὡς τὸν κανονικὸν αὐτῆς ἀρχηγόν, εἰς ὃν ὀφείλουσι πάντες οἱ πανταχοῦ τοῦ κόσμου χριστιανοὶ ὑπακοήν, καὶ διὰ τοῦτο νομίζει πάντας τοὺς μὴ ὑποτασσομένους αὐτῷ ὡς ipso facto ὄντας ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας. Οἱ μὴ παπικοὶ λαοὶ εἶναι διὰ τοὺς ἐν Ῥώμῃ ἐκτροχιασμένοι τῆς εὐθείας ὁδοῦ, εἶναι στασιασταὶ καὶ ἀντάρται κατὰ τοῦ ἀρχιποίμενος τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος, εἶναι σχισματικοὶ καὶ μέλη ἀποκοπέντα ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, μέλη σεσηπότα, εἰς φθορὰν καὶ αἰωνίαν ἀπώλειαν προωρισμένα καὶ καταδεδικασμένα. Οἱ πάπαι θεωροῦσι διὰ ταῦτα καθῆκόν των νὰ μεριμνῶσι περὶ ἐπιστροφῆς πάντων τῶν μὴ καθολικῶν λαῶν, τῶν ὀρθοδόξων, διαμαρτυρομένων, ἀρμενίων καὶ λοιπῶν εἰς τὴν μάνδραν τοῦ παπισμοῦ, καὶ ὅσοι πάπαι δὲν δεικνύουσι τοιαύτην μέριμναν εἶναι διὰ τοὺς καθολικοὺς ἀνάξιοι νὰ κάθηνται ἐπὶ τοῦ Παπικοῦ θρόνου.

Πράγματι ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τοῦ σχίσματος, ἤτοι ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος καὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ μεγάλου Φωτίου (867), οἱ πάπαι οὐδεμίαν εὐκαιρίαν καὶ οὐδεμίαν ἐνέργειαν παρέλειψαν, ὅπως κατορθώσωσι νὰ ὑποτάξωσι τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας τῆς ἀνατολῆς. Αἱ τοιαῦται ἐνέργειαι ἐπετάθησαν ἰδίως ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν σταυροφοριῶν, ὅτε ἤλπισαν οἱ πάπαι, ὅτι τῇ βοηθείᾳ τῶν μεγάλων σταυροφορικῶν στρατιῶν τῶν ἀπερχομένων εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν ἠδύναντο νὰ ἐπιβληθῶσιν εὐκολώτερον εἰς τοὺς ἀσθενεῖς Βυζαντινοὺς καὶ νὰ ἐξαναγκάσωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸ θέλημα αὐτῶν τῶν τότε πανισχύρων ὄντων, ὡς γνωστόν, ἐν τῇ δύσει. Οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἦσαν ἡ ἐποχὴ τῆς μεγίστης τῶν παπῶν δυνάμεως, ἡ ἐποχὴ Γρηγορίου τοῦ Ζ', ὅστις ἀξιῶν, ὅτι ἡ παπικὴ ἐξουσία εἶναι ἡ ἀνωτάτη ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ τῶν ἡγεμόνων ἐξουσία ἀπορρέει ἀπ' αὐτῆς, ὅπως τὸ φῶς τῆς σελήνης λαμβάνεται παρὰ

τοῦ ἡλίου, ἀφώριζε Ἐρρῖκον τὸν Δ' αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, καὶ ἠνάγκαζεν αὐτὸν νὰ ταπεινωθῇ ἐνώπιόν του ἐν Κανόσσᾳ· ἡ ἐποχὴ Ἰννοκεντίου τοῦ Γ', ὅστις ἀνεβίβαζε καὶ κατεβίβαζεν ἐν Γερμανίᾳ τοὺς αὐτοκράτορας ὡς τοὺς ἀσημοτέρους ὑπαλλήλους αὐθαίρετος ἄρχων, ἐδέσποζε δὲ πανταχοῦ τῆς δύσεως καὶ ἐκυβέρνα τὰ κράτη διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του αὐτοβούλως καὶ ὡς ἀπόλυτος κύριος, καὶ ἐξηνάγκαζε τοὺς ἡγεμόνας τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, Λεώνης ἐν Ἱσπανίᾳ, Ἀραγωνίας καὶ λοιπούς τότε ἐξουσιαστὰς τῶν διαφόρων χωρῶν εἰς τὸν ἔσχατον ἐξευτελισμόν· ἡ ἐποχή, καθ' ἣν ὁ παπισμὸς διὰ τῶν ἱερῶν δικαστηρίων καὶ τῶν μοναχικῶν ταγμάτων κατεδίωκεν ἀμειλίκτως καὶ ἀπανθρωπότατα πάντα ἀντιτιθέμενον εἰς τὰ δόγματα τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, ῥίπτων εἰς τὰς πυρὰς ἢ θάπτων ἐν ταῖς φοβερωτάταις τῶν χρόνων ἐκείνων φυλακαῖς διὰ βίου· ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ φωνὴ τοῦ πάπα ἐξήγειρεν εἰς ἱεροὺς πολέμους ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην. Ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τῆς παντοκρατορίας τῶν παπῶν μόνον οἱ ἑλληνικοὶ ὀρθόδοξοι λαοὶ τῆς ἀνατολῆς ἦσαν οἱ μὴ ἀναγνωρίζοντες τὴν ὑπεροχὴν αὐτῶν ταύτην καὶ διατηροῦντες τὴν πατροπαράδοτον ἑαυτῶν ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτοδιοίκησιν. Διὰ τοῦτο κατὰ τοὺς μακροὺς ἐκείνους σταυροφορικοὺς πολέμους τῶν δυτικῶν λαῶν κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἀπίστων ἀποπειρῶνται καὶ ἐλπίζουσιν οἱ πάπαι νὰ ὑποδουλώσωσι τοὺς ὀρθοδόξους τῆς ἀνατολῆς λαούς. Πλὴν ματαίως καὶ ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ καὶ ἐπὶ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ καὶ ἐπὶ Ἰωάννου Δούκου τοῦ Βατάτζη τοῦ εἰς Νίκαιαν καταφυγόντος, ὅτε οἱ σταυροφόροι κατέλαβον τὴν Κωνσταντινούπολιν (1204), ἐδοκίμασαν δι' ἀπεσταλμένων των νὰ πειθαναγκάσωσι τοὺς ἡμετέρους νὰ ὑποκύψωσιν ὑπὸ τὸν ζυγόν των. Αἱ σταυροφορίαι εἶχον δεινώσει τὰς σχέσεις ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν καὶ εἶχον εὐρύνει τὸ διαχωρίζον αὐτοὺς χάσμα ἕνεκα τῶν βανδαλισμῶν τῶν σταυροφόρων, οἵτινες διερχόμενοι τὰς βυζαντινὰς χώρας ὅπως μεταβῶσιν εἰς τὴν ἁγίαν γῆν, ἐδῄουν αὐτὰς καὶ μετεχειρίζοντο ὡς ἐχθρικάς. Τὸ μῖσος τῶν ἀνατολικῶν ἐκορυφώθη, ὅτε οἱ σταυροφόροι ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι θὰ ἐπαναγάγωσιν εἰς τὸν Βυζαντινὸν θρόνον τὸν νόμιμον κληρονόμον Ἀλέξιον τὸν Δ' ἐγένοντο κύριοι τοῦ Βυζαντίου καὶ ἵδρυσαν ἐκεῖ τὴν λατινικὴν αὐτοκρατορίαν, ἐνῷ συγχρόνως διεμερίσθησαν τὸ βυζαντινὸν κράτος, καταλαβόντες μετὰ τῶν Βενετῶν, τοῦ Μοντφερράτου, τοῦ Βιλλεχαρδουίνου καὶ ἄλλων εὐγενῶν φράγκων τὰς πλείστας χώρας τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας, τὴν Μακεδονίαν, τὴν κυρίως Ἑλλάδα, τὴν Πελοπόννησον, τὴν Κρήτην, τὰς Ἰονίους νήσους, τὰς νήσους τοῦ ἀρχιπελάγους καὶ τὰς παραλίας ἐν γένει τῆς ἀνατολῆς, περιορίσαντες τοὺς Βυζαντινοὺς εἰς μόνην τὴν Νίκαιαν καὶ τὰ περὶξ μέρη, καὶ ἐπιβάλλοντες πανταχοῦ διὰ τῆς βίας τὸν λατινισμόν. Καὶ ὅμως μεθ' ὅλα τὰ κακὰ ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἀπέρρεον ἀπὸ τοῦ παπισμοῦ, οὗ ἔργα καὶ ὄργανα ἦσαν αἱ σταυροφορίαι, ἀπῄτουν οἱ πάπαι καὶ ἤλπιζον τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀνατολικῶν καὶ τὴν παρ' αὐτῶν ἀναγνώρισιν τῆς ὑπεροχῆς των! Πλὴν ἀπῄτουν καὶ ἤλπιζον ματαίως.

Ἡ ἀποτυχία ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα πάσης νέας ἀποπείρας παρὰ τῶν παπῶν περὶ ἑνώσεως καὶ ὑποταγῆς τῶν ἀνατολικῶν. Πολλὰς ἐλπίδας συνέλαβον οἱ ἐν Ῥώμῃ νὰ ἐπιτύχωσι τοῦ ποθουμένου τούτου, ὅτε Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος ἐκδιώξας τοὺς λατίνους ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τῷ 1261 καὶ ἐπανιδρύσας ἐκεῖ τὴν βυζαντινὴν αὐτοκρατορίαν ἐκ φόβου μὴ ὁ πάπας κινήσῃ γενικὴν κατ' αὐτοῦ σταυροφορίαν ἐπεζήτησε ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ Λατινόφρονος Πατριάρχου Ἰωάννου Βέκκου νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς ὑπηκόους του εἰς ὑποταγὴν τῷ πάπᾳ, πέμψας πρεσβείαν τινὰ εἰς τὴν τότε ἐν Λουγδούνῳ συγκροτουμένην λατινικὴν οἰκουμενικὴν σύνοδον τῷ 1274. Ἀλλὰ καὶ τότε οἱ πόθοι τοῦ παπισμοῦ ἐματαιώθησαν ὑπὸ τῆς εὐσταθείας τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ, ὅστις ἀπέστεργε τὴν μισητὴν παπικὴν τυραννίαν καὶ ἠγάπα τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν. Ὁ λαὸς πανταχοῦ ἀντέπραττε κατὰ τῶν σχεδίων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ πάπα, ὁ δὲ Ἰωάννης Βέκκος ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀποστροφῆς πάντων, τὸ δὲ κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος μῖσος ὑπῆρξε τοσοῦτον, ὥστε ἀποθανόντα δὲν ἐτόλμησεν ὁ υἱός του Ἀνδρόνικος ὁ Β' νὰ κηδεύσῃ αὐτὸν ἐπισήμως!

Ἐν τούτοις μετ' οὐ πολὺν χρόνον νέαι πολιτικαὶ δυσχέρειαι ἐν τῇ ἀνατολῇ δίδουσι νέαν εὐκαιρίαν τῷ πάπᾳ καὶ πάλιν νὰ ἐλπίσῃ ἐγγίζουσαν τὴν ὥραν τῶν ὑποταγῆς τῶν ἀνατολικῶν. Οἱ Ὀθωμανοὶ κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα, ἐμφανιζόμενοι τὸ πρῶτον ἐν τῇ σκηνῇ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας καταλύσαντες τὸ κράτος τῶν Σελδούκων καὶ κατὰ τῶν Βυζαντινῶν ἐπιτεθέντες, γίνονται ταχέως κύριοι τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ὑπὸ τὸν Ὀρχὰδ δὲ κυριεύουσι τὴν Καλλίπολιν καὶ μετ' ὀλίγον Μουράτ ὁ Α' ἱδρύει τὴν πρωτεύουσάν του ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ ἀπειλεῖ νὰ περισφίγξῃ ὡς βόας καὶ ἀποπνίξῃ τὸ ἀσθενὲς βυζαντινὸν κράτος τὸ ὑπὸ τῶν λατίνων σταυροφόρων σχεδὸν κατεστραμμένον ἤδη καὶ σκιὰν μόνον τῆς προτέρας δυνάμεως διατηροῦν. Ἰδοὺ καὶ πάλιν περίστασις εὐνοϊκὴ τῷ πάπᾳ νὰ ἐπιβληθῇ τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ, ὑπισχνούμενος τὴν ἀρωγὴν τῆς δυτικῆς χριστιανωσύνης ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀπεριορίστου αὐτοῦ δυνάμεως. Ὁ περίφοβος ἐκ τῶν ἐπικειμένων κινδύνων αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος ὁ Γ' εἰσέρχεται εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τὸν τότε πάπαν διατρίβοντα ἐν Ἀβινιῶνι τῆς Γαλλίας, πέμπει πρὸς αὐτὸν τὸν περιβόητον Βαρλαὰμ καὶ προτείνει αὐτῷ συγκρότησιν οἰκουμενικῆς συνόδου πρὸς σύσκεψιν περὶ ἑνώσεως τῶν δύο ἐκκλησιῶν (1339). Ἀλλὰ καὶ πάλιν νέον ναυάγιον τῶν παπικῶν ἐλπίδων. Ὁ λαὸς τῆς ἀνατολῆς δὲν δέχεται οὐδεμίαν ἀπεμπόλησιν τῆς θρησκευτικῆς του συνειδήσεως. Ὁ Βαρλαὰμ ἐπανέρχεται ἄπρακτος καὶ κατησχυμμένος, ἀναγκάζεται δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ νὰ φύγῃ εἰς Ἰταλίαν καὶ ἐκεῖ νὰ διανύσῃ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου του.

Μικρὸν πρὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε ὁ κίνδυνος ἐκ τῶν Τούρκων εἶχε κορυφωθῆ, καὶ πάλιν οἱ Πάπαι Μαρτῖνος ὁ Ε' καὶ Εὐγένιος ὁ

Δ' ἀποπειρῶνται ἵνα ἐκμεταλλευόμενοι τὰς δεινὰς ἐκείνας τοῦ γένους ἡμῶν περιστάσεις διὰ συνεννοήσεως μετὰ Ἰωάννου Ζ' τοῦ Παλαιολόγου ἐπιτύχωσιν ὅ,τι ἀρχῆθεν ἐπεδίωκον, γίνεται δὲ ἡ ἐν Φερράρᾳ τὸ πρῶτον εἶτα δὲ ὡς συνέχεια ταύτης καὶ ἡ ἐν Φλωρεντίᾳ σύνοδος (1439) καὶ κατορθοῦται διὰ μυρίων πιέσεων καὶ κακώσεων νὰ ἑλκύσωσί τινας τῶν ἡμετέρων εἰς ψευδῆ τινα ἕνωσιν. Ἀλλ' ἔνθεν μὲν ὁ ἐκεῖ παρευρεθεὶς περίδοξος Μητροπολίτης Ἐφέσου Μάρκος καὶ ἄλλοι μετ' αὐτοῦ διαμαρτύρονται κατὰ τῶν ἐκεῖ γενομένων ὡς ἔργων βίας, ἐτέρωθεν δὲ ἐν τῇ ἀνατολῇ ὡς θύελλα ἐγείρεται γενικὴ ἀποδοκιμασία κατὰ τῆς φλωρεντικῆς συνόδου, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς τῆς ἀνατολῆς τὸ γνήσιον φρόνημα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας ἐκφράζοντες ἐν δύο πολυαρίθμοις συνόδοις ἐν Ἱεροσολύμοις (1443) καὶ Κωνσταντινουπόλει (1451) ἀποκηρύττουσιν ὡς ψευδῶς γενομένην τὴν ἐκεῖ ἕνωσιν καὶ ὑποταγήν. Καὶ πάλιν δὲ καὶ τότε δὲν ἠδυνήθησαν οἱ πάπαι ὡς δέλεαρ ἐπισείοντες τὴν ὑπόσχεσιν βοηθείας τῶν εὐρωπαίων ἡγεμόνων κατὰ τῶν Τούρκων νὰ πείσωσι τοὺς ὀρθοδόξους νὰ θυσιάσωσι τὰς θρησκευτικάς των παραδόσεις καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτονομίαν των. Πόσον δὲ τὸ δέλεαρ ἐκεῖνο ἦτο ψευδές, ἀπέδειξαν τὰ πράγματα εὐθὺς μετὰ ταῦτα, ὅτε ἐπέστη ἡ στιγμὴ τῆς ἁλώσεως, καθ' ἃς ἡμέρας ἡ ὑπὸ τοῦ τελευταίου βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου ζητηθεῖσα παρὰ τοῦ πάπα καὶ ἐπὶ ταῖς αὐταῖς πάντοτε ἐλπίσιν ἀποσταλεῖσα βοήθεια ὑπῆρξεν ὡς γνωστὸν ἐντελῶς ἀσήμαντος, μηδ' ἐπ' ἐλάχιστον δυνηθεῖσα νὰ προλάβῃ τὴν ἐπελθοῦσαν μοιραίαν καταστροφήν. Ἡ ἐποχὴ τῆς παντοδυναμίας τῶν παπῶν ἐν τῇ δύσει, ἡ ἐποχὴ Γρηγορίου τοῦ Ζ' καὶ Ἰννοκεντίου τοῦ Γ', καθ' ἣν ἤγοντο καὶ ἐφέροντο τὰ πράγματα ἐν αὐτῇ κατὰ τὰ ἐκ Ῥώμης νεύματα, εἶχε παρέλθει. Ἀπὸ Βονιφατίου τοῦ Η' εἶχεν ἀρχίσει νὰ ὠχριᾷ ὁ ἀστὴρ τοῦ παπισμοῦ καὶ νὰ κλίνῃ ἀπὸ τοῦ μεσουρανήματος αὐτοῦ πρὸς τὴν δύσιν. Ἡ φωνὴ τῶν παπῶν δὲν ἐπεβάλλετο πλέον εἰς τοὺς δυτικοὺς λαούς, ὡς πρότερον. Ἡ δύσις εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ καταυγάζηται ὑπὸ τῶν πρώτων ἀκτίνων τῆς νέας εὐρωπαϊκῆς παιδείας τῆς προελθούσης διὰ τῆς ἀναγεννήσεως τῶν κλασικῶν σπουδῶν κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα. Ἡ δύναμις τοῦ παπισμοῦ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας ἐστηρίζετο εἰς τὴν τότε ἀμάθειαν, τὰς προλήψεις καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν δυτικῶν λαῶν.

Ἡ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1453), δι' ἧς ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολὴ περιέρχεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ὀθωμανῶν, δὲν μεταβάλλει τὰ ὡς πρὸς τοὺς λαοὺς αὐτῆς σχέδια τῶν παπῶν. Τὸ ὄνειρόν των μένει πάντοτε τὸ αὐτό. Οἱ λαοὶ οὗτοι, πάντες οἱ ὀρθόδοξοι λαοὶ ἐν γένει, οἵτινες περιλαμβανομένων καὶ τῶν Ῥώσσων, εἶναι περὶ τὰ ἑκατὸν ἑκατομμύρια, ἔπρεπε νὰ γίνωσι λεία τοῦ παπισμοῦ, δὲν ἔπρεπε νὰ μένωσιν ἐκτὸς τῆς παπικῆς μάνδρας. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπεχείρησαν οἱ μετὰ τὴν ἅλωσιν πάπαι νὰ ἐγείρωσι τοὺς δυτικοὺς ἡγεμόνας εἰς πόλεμον κατὰ τῶν Τούρκων, ἐλπίζοντες, ὅτι ἀποδιωκομένων τούτων καὶ περιερχομένης τῆς ἀνατολῆς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καθολικῶν ἡγεμόνων, εὐκόλως ὁ καθολικισμὸς θὰ ἐγκαθιδρύετο ἐν αὐτῇ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔτεινον αἱ ἐνέργειαι τῶν παπῶν κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ ΙϛΙ' αἰῶνα χωρίς, ἐννοεῖται, νὰ ἀποφέρωσι ἀποτέλεσμά τι, διότι οὐδεμία δύναμις ἐν Εὐρώπῃ ἔδιδε πλέον προσοχὴν εἰς τὰς ἀπὸ Ῥώμης παρορμήσεις, οὐδ' ἤθελε νὰ γίνῃ ὄργανον τῶν παπικῶν σχεδίων. Ἀπὸ τοῦ τέλους δὲ τοῦ ΙϛΙ' αἰῶνος ἀπελπισθέντες ἀπὸ τῶν δυτικῶν ἡγεμόνων τρέπονται οἱ πάπαι ἐπ' ἄλλα μέσα, ὅπως ἐπιτύχωσι τοῦ ποθουμένου. Ἔκτοτε δηλαδὴ ἄρχονται τῶν προσηλυτιστικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν ἐν τῇ ἀνατολῇ δι' ἀποστολῆς καὶ συντηρήσεως καθολικῶν ἱεραποστόλων ἐνεργούντων πρὸ πάντων διὰ τῶν σχολείων των παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς ἀνατολῆς, τοῖς στερουμένοις τότε τελείως ἰδίων ἐθνικῶν σχολείων ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης δουλείας. Διὰ τῆς ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας ἤλπιζον οἱ Ἰησουῖται (διότι οὗτοι ἀνέλαβον τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν ἀνατολικῶν) νὰ ἑλκύσωσι τὰς νέας γενεὰς ὑπὲρ τοῦ καθολικισμοῦ. Οἱ πρῶτοι Ἰησουῖται ἐφάνησαν ἐν τῇ ἀνατολῇ περὶ τὸ 1600. Ὁ κίνδυνος ἦτο μέγας, τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον αἱ προσηλυτιστικαὶ αὗται ἐνέργειαι τοῦ παπισμοῦ, αἵτινες ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐξετείνοντο εἰς Σμύρνην, Χίον, τὰς Κυκλάδας, τὴν Κύπρον, τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην καὶ καθ' ἅπασαν ἐν γένει τὴν ἑλληνικὴν ἀνατολήν, ὑπεστηρίζοντο ἐκθύμως ὑπὸ τῶν καθολικῶν δυνάμεων Βενετίας, Ἱσπανίας, Γαλλίας καὶ Αὐστρίας καὶ τῶν πρεσβειῶν αὐτῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ πάπας Γρηγόριος ὁ ΙΓ' εἶχεν ἱδρύσει ἀπὸ τοῦ 1583 καὶ ἰδίαν σχολὴν ἐν Ῥώμῃ χάριν τῶν ἀσπαζομένων τὸν λατινισμὸν ἑλλήνων νέων, τὴν σχολὴν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἐξ ἧς πολλοὶ ἕλληνες ἐξωμόται ἐξῆλθον καὶ φανατικῶς ὑπηρέτησαν τότε τὰ κατὰ τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου ἀνατολῆς σχέδια τοῦ παπισμοῦ. Ἀρκούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐπὶ παραδείγματι τὸν φοβερὸν Χῖον Ἀλλάτιον, ὅστις ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ πικρότατα λαλεῖ περὶ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καὶ μετὰ λύσσης καταπολεμεῖ τὰ δόγματα καὶ τοὺς θεσμοὺς αὐτῆς. Ὡς στήριγμα δὲ κυριώτατον τῶν προσηλυτιστικῶν τούτων ἐνεργειῶν ἐχρησίμευσεν ἀπ' ἀρχῆς καὶ χρησιμεύει μέχρι τῆς σήμερον ἡ μεγάλη ἱεραποστολικὴ ἑταιρεία προπαγάνδα (de propaganda fide) ἡ κατὰ τὸ 1622 ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ ΙΕ' ἐν Ῥώμῃ ἱδρυθεῖσα, ἥτις πλουτισθεῖσα διὰ πλουσιωτάτων δωρεῶν καὶ τῶν παπῶν καὶ ἄλλων καθολικῶν Κροίσων διέθετε πάντοτε καὶ διαθέτει ἀμύθητα ποσὰ πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ παπισμοῦ πανταχοῦ τοῦ κόσμου. Ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία καὶ μετ' αὐτῆς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εὑρέθησαν τότε, ἤτοι καθ' ἅπαντα τὸν ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνα, ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις καὶ διέτρεξαν τὰς κρισιμωτάτας τῶν στιγμῶν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου. Ἀφ' ἑνὸς ὁ Τουρκικὸς ζυγὸς βαρύτατος κατὰ τοὺς τότε χρόνους, διότι τὸ Τουρκικὸν ξῖφος ἦτο ἀκόμη τότε νικηφόρον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐνέπνεε τὸν τρόμον καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Εὐρώπην (οἱ Τοῦρκοι πολιορκοῦντες ἀπειλοῦσι καὶ αὐτὴν τὴν Βιέννην τῷ 1683!) καθιστᾷ τὸν βίον τῶν ἡμετέρων ἐπαχθέστα-

τον καὶ περιάγει ζωήν, τιμὴν καὶ περιουσίαν αὐτῶν τελείως εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κατακτητῶν των, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ σμήνη ταῦτα τῶν δυτικῶν μοναχῶν διεσκορπισμένα ἀνὰ πάσας τὰς ἑλληνικὰς χώρας καὶ ἄρθονα μέσα διαθέτοντα πρὸς διαφθορὰν τῶν συνειδήσεων διὰ τῶν σχολείων των καὶ τῶν ψευδοβιβλίων των ἐπωφελούμενα τῆς ἀμαθείας τοῦ λαοῦ ἀπειλοῦσι τὴν πίστιν αὐτῶν. Τιμὴ εἰς τοὺς ὀλίγους ἐκείνους ἄνδρας, πατριάρχας, ἀρχιερεῖς, κληρικοὺς καὶ λοιποὺς λογίους, οἵτινες ἐν ταῖς δειναῖς ἐκείναις περιστάσεσιν ἠγωνίσθησαν κατὰ τῶν παντοίων τούτων ἐχθρῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἔσωσαν ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐκείνου καὶ τὸν ἑλληνικὸν ἐθνισμὸν ἡμῶν καὶ τὴν πατροπαράδοτον πίστιν! Τιμὴ ἰδίως εἰς τὸν μέγαν πατριάρχην Κύριλλον Λούκαριν, ὅστις πρὸ πάντων ἀντέστη τότε πρὸς τοὺς Ἰησουίτας καὶ κατώρθωσε νὰ διαλύσῃ τὰς πλεκτάνας αὐτῶν, καὶ νὰ ματαιώσῃ τὰ καταχθόνια αὐτῶν σχέδια, γενόμενος ἐπὶ τέλους θῦμα τῶν διωγμῶν καὶ ῥαδιουργιῶν αὐτῶν!

Οἱ πάπαι τοῦ ΙΘ' αἰῶνος μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἔλαβον τὴν αὐτὴν στάσιν ἀπέναντι τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολῆς, ἣν καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν εἶχον λάβει. Οἱ σχισματικοὶ λαοὶ τῆς ἀνατολῆς ἔπρεπε νὰ προσελκυσθῶσιν εἰς τὴν ὑποταγὴν ὑπὸ τὴν Ῥώμην. Αἱ παπικαὶ προσηλυτιστικαὶ ἐνέργειαι ἐν τῇ ἀνατολῇ κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον οὐ μόνον δὲν ἔπαυσαν, ἀλλὰ καὶ ἐπετάθησαν μάλιστα. Ἰδίως ἐν Συρίᾳ ἐγένετο τὸ κέντρον τῶν ἐνεργειῶν τούτων, ὅπου ὁ παπισμὸς κατώρθωσε ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος περὶ τὰς 250 χιλ. κατοίκων ἄλλοτε ὀρθοδόξων νὰ ἑλκύσῃ εἰς τὸν οὐνιτισμόν, διατηρεῖ δὲ ἐν Βηρυττῷ ὁλόκληρον Ἰησουϊτικὸν Πανεπιστήμιον. Συγχρόνως δὲ διὰ τῶν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Τουρκίαν καὶ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα καθολικῶν σχολείων τῶν ὑπὸ Ἰησουϊτων καὶ ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους διευθυνομένων προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ συμπάθειαν πρὸς τὸν καθολικισμὸν καὶ ὅπου δυνηθῇ νὰ ἑλκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τέκνα τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Ἐν Μακεδονίᾳ ἐργάζεται ὁ καθολικὸς προσηλυτισμὸς ἰδίως παρὰ τοῖς Βουλγάροις. Πρὸ πάντων δὲ οἱ δύο τέλευταῖοι πάπαι Πῖος ὁ Θ' καὶ ὁ νῦν παπεύων Λέων ὁ ΙΓ' ἔδειξαν ἰδιαίτερον ζῆλον πρὸς προσέλκυσιν τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὴν μετὰ τῆς Ῥώμης ἕνωσιν. Πῖος ὁ Θ' εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς Παπωσύνης του (1848) ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς ἀνατολῆς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ μετὰ τῆς ἀποστροφῆς, μεθ' ἧς πάντοτε ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀκούουσι τὰς τοιαύτας παπικὰς προσκλήσεις. Ὁ τότε πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ἀπήντησεν ὡς ἔπρεπε πρὸς τὸν Πῖον, στηλιτεύων τὰς ἀτόπους ἀξιώσεις τῶν παπῶν καὶ τὰς καινοτομίας τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας, δι' ὧν αὕτη ἐν τῇ ῥοῇ τῶν αἰώνων ἠσχήμισε καὶ ἠλλοίωσε τὸν ἀρχικὸν χριστιανισμὸν τὸν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ σωζόμενον. Ὁ Πῖος ἐν τούτοις ἐπέμενε καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιδιώκων τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀνατολικῶν, καὶ πρὸς τοῦτο ἐνδίδων εἰς τὰς εἰσηγήσεις τοῦ τυχοδιώκτου Πιτζιπιοῦ συνέστησε τὸ 1855 τὴν κληθεῖσαν «χριστιανικὴν ἀνατολικὴν ἑταιρείαν», ἥτις ἀνέλαβε νὰ προπαρασκευάσῃ τὸ ἔδαφος. Ἡ ἑταιρεία μετ' ὀλίγον διελύθη ἄπρακτος, ὁ δὲ Πιτζιπιός, ὁ κύριος μοχλὸς τῆς κινήσεως ἐκείνης, περιῆλθεν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν Πῖον. Εἶναι γνωστόν, ὅτι Πῖος ὁ Θ' καὶ μικρὸν πρὸ τῆς συγκροτήσεως τῆς Βατικανῆς συνόδου (1870) προσεκάλεσεν ἵνα λάβῃ μέρος εἰς αὐτὴν καὶ τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Γρηγόριον τὸν Ϛ' μετὰ τῶν ἀνατολικῶν ἐπισκόπων, ἀλλ' οὗτος γνωρίζων ἐκ τῶν προτέρων τὰς παπικὰς ἀξιώσεις ἀπηξίωσε καὶ νὰ λάβῃ κἂν εἰς χεῖράς του τὴν παρὰ τοῦ παπικοῦ ἀπεσταλμένου ἐγχειριζομένην αὐτῷ ἐπιστολὴν τοῦ πάπα. Καὶ ὅμως ἀρξαμένης τῆς Συνόδου ἐσχηματίσθη καὶ ἰδία ἐπιτροπὴ πρὸς ὑπόδειξιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων πρὸς ἕνωσιν τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας, ἄνευ ἐννοεῖται, ἀποτελέσματος.

Λέων ὁ ΙΓ' λοιπὸν ζητῶν καὶ αὐτὸς νῦν τὴν ὑποταγὴν τῶν ἀνατολικῶν συνεχίζει κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα τὴν παπικὴν παράδοσιν καὶ πράττει ὅ,τι καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ πάπαι ἔπραξαν. Ὁ θερμότερος δὲ ζῆλος, μεθ' οὗ λαλοῦσι σήμερον ἐν Ῥώμῃ περὶ μελετωμένης ὑποταγῆς τῶν ἀνατολικῶν, ἐξηγεῖται ἴσως ἐκ τοῦ ὅτι ὁ παπισμὸς ὑποστὰς καιριώτατα τραύματα ἐν τῇ δύσει ἀπὸ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, αἰσθάνεται εἴπέρ ποτε καὶ ἄλλοτε τὴν ἀνάγκην νὰ εὕρῃ ἀλλαχοῦ νέον ὑποστήριγμα. Ὁ παπισμὸς ἐν τῇ δύσει προσεβλήθη θανασίμως ὑπὸ τῶν νεωτέρων φιλελευθέρων ἰδεῶν. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀποστροφὴ ἔφθασεν ὡς γνωστὸν ἐν καιρῷ τῆς ἐπαναστάσεως παρὰ τῷ ὑπὸ τῶν ἰδεῶν τοῦ Βολταίρου καὶ τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν ἐμφορουμένῳ γαλλικῷ λαῷ εἰς τοιοῦτον ὀξύτατον σημεῖον, ὥστε νὰ καταργηθῇ τελείως ὁ χριστιανισμός, νὰ κλεισθῶσιν αἱ ἐκκλησίαι καὶ νὰ ἐκδιωχθῇ ὁ κλῆρος ἐξ ἁπάσης τῆς Γαλλίας, μόλις δὲ ὁ Ναπολέων ἀπέδωκε πάλιν εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν τὰ πρῶτα αὐτῆς δικαιώματα ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ. Ἐν τούτοις μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἐν Γαλλίᾳ ἐπιβλέπεται ὑπὸ τοῦ κράτους μετὰ ὄμματος δυσπίστου· οἱ Ἰησουῖται καὶ τὰ ἄλλα αὐτοὺς ἀκολουθοῦντα μοναχικὰ τάγματα εἶναι ἐκδεδιωγμένοι ἐκ τῆς χώρας ὡς μὴ θελήσαντες νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τοὺς νέους σχολικοὺς νόμους, τὰ δὲ σχολεῖα των ἐκλείσθησαν. ἡ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευσις διεγράφη ἐκ τῶν προγραμμάτων τῶν δημοσίων σχολείων, εἰσήχθη δὲ καὶ ὁ πολιτικὸς γάμος, ἵνα κατὰ μηδένα λόγον ἡ γαλλικὴ κοινωνία καὶ πολιτεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς παπικῆς ἐκκλησίας. Ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τοῦ 1872 διὰ τῶν τότε γενομένων ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν νόμων εἰσάγεται ὁμοία ἐχθρικὴ κατάστασις ἀπέναντι τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας· οἱ Ἰησουῖται οἱ πραιτοριανοὶ οὗτοι τοῦ παπισμοῦ ἐκδιώκονται καὶ ἐντεῦθεν· εἰσάγεται ὁ πολιτικὸς γάμος, τὸ δὲ βάπτισμα ἀφίνεται ἐλεύθερον, ἄνευ δηλ. πολιτικῶν συνεπειῶν, τὰ δὲ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ κλήρου καὶ τὰ τοῦ διορισμοῦ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα ὁρίζονται οὕτως, ὥστε νὰ μὴ παραβλάπτωνται τὰ πολιτικὰ συμφέροντα καὶ δικαιώματα τοῦ κράτους. Ἐντεῦθεν αἱ πρὸς τὸν παπισμὸν ἔριδες τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως, αἵτινες ἔλαβον

μὲν ὕφεσίν τινα τελευταῖον ἐπὶ Λέοντος ΙΓ' ἕνεκα τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἠπιότητος καὶ διπλωματικῆς ἐπιδεξιότητος μετὰ τὴν πτῶσιν μάλιστα τοῦ Βίσμαρκ, δὲν ἐξέλιπον ὅμως τελείως, τὸ δὲ καθολικὸν κέντρον ἐν τῷ γερμανικῷ κοινοβουλίῳ ἵσταται πάντοτε ἀπειλητικὸν ἀπέναντι τῶν γερμανικῶν κυβερνήσεων ἐν ὀνόματι τῶν καθολικῶν συμφερόντων. Ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τῆς καταλήψεως τῆς Ῥώμης ὑπὸ τῶν ἰταλικῶν στρατευμάτων τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουὴλ τῷ 1870 καὶ τῆς καταργήσεως τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας τοῦ πάπα τῆς ἀνακηρύξεως τῆς αἰωνίας πόλεως ὡς πρωτευούσης τῆς μιᾶς Ἰταλίας, ἡ ῥῆξις μεταξὺ ἰταλικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ διαμαρτυρομένου παπισμοῦ κατὰ πάντων τούτων τῶν γεγονότων ὡς ληστρικῆς καὶ ἀσεβοῦς ἁρπαγῆς ἀναπαλλοτριώτων δῆθεν καὶ νομιμωτάτων καὶ κανονικωτάτων δικαιωμάτων αὐτοῦ, εἶναι πλήρης καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης ἀδιάλλακτος. Εἰς ὁμοίαν σχεδὸν ἐχθρικὴν θέσιν εὑρίσκεται ὁ παπισμὸς νῦν καὶ ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς χώραις τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, διότι παραγνωρίζων τὴν διαφορὰν τῶν καιρῶν καὶ νομίζων ὅτι ὁ κόσμος ζῇ ἔτι ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι, δὲν ἐννοεῖ νὰ σεβασθῇ τὰ δικαιώματα τῶν λαῶν καὶ τοὺς νόμους τοὺς θεσπιζομένους ὑπὸ τῶν κοινοβουλίων αὐτῶν τῶν ἐκφραζόντων τὴν κυρίαρχον ἐθνικὴν θέλησιν αὐτῶν, δὲν ἐννοεῖ ἰδίως νὰ ἀναγνωρίσῃ τὰς νέας ἀρχὰς τῆς ἐλευθερίας, ἐφ' ὧν ἑδράζεται τὸ πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν καθεστὼς τῶν νεωτέρων λαῶν, τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκευτικῆς ἀνοχῆς, τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, τῆς ἐπιστήμης, τοῦ λόγου, τοῦ τύπου, τῆς τελείας ἰσότητος πάντων ἐνώπιον τῶν νόμων, ἀλλ' ἀξιοῖ πανταχοῦ νὰ ἐπιβάλῃ τὰ προνόμια τοῦ καθολικισμοῦ καὶ νὰ ἔχῃ εἰς χεῖράς του τὴν ἀπεριόριστον καὶ ἀνεξέλεγκτον ἐκπαίδευσιν τῶν λαῶν καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεως αὐτῶν, ἡ δὲ ἐκκλησιαστικὴ διοίκησις νὰ γίνηται ἄνευ τινὸς ἐπιβλέψεως καὶ ἐξελέγξεως τοῦ κράτους, ὡςεὶ ἡ ἐκκλησία ἀπετέλει κράτος ἐν κράτει. Ἡ θέσις τοῦ παπισμοῦ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, ὡς βλέπει ἕκαστος, εἶναι δυσχερεστάτη καὶ κρισιμωτάτη. Οἱ Ἰησουῖται ἐν Ῥώμῃ, οἱ κυριώτεροι στηρικταὶ τοῦ παπισμοῦ, ἡ δεξιὰ αὐτοῦ χεὶρ καὶ ἡ κυριωτέρα στρατιὰ ἡ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ προθυμοτάτη, ἐσκέφθησαν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ οὕτως πανταχόθεν κλονιζομένου παπισμοῦ νὰ περιβάλωσι τὸν πάπαν διὰ τῆς αἴγλης τοῦ ἀλανθάστου καὶ κατώρθωσαν τοῦτο διὰ τῆς ἐπὶ τέλους μετὰ τὴν ἀντίστασιν μικρᾶς τινος μειονοψηφίας πειθηνίου δεχθείσης Βατικανῆς συνόδου τῷ 1870. Οἱ Ἰησουῖται ἐνόμισαν, ὅτι τοιουτοτρόπως αἱ διαταγαὶ ἀπὸ Ῥώμης, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπαγορεύονται ὑπ' αὐτῶν, θὰ γίνωνται ἀποδεκταὶ τοῦ λοιποῦ παρὰ τῶν καθολικῶν λαῶν μετὰ τυφλοτέρας ὑπακοῆς καὶ οὕτως ὁ παπισμὸς θὰ προσλάβῃ μείζονα δύναμιν. Πάντοτε ὅμως μένει ἡ θέσις τοῦ πάπα πλήρης δυσχερειῶν καὶ κρίσεων καὶ διὰ τοῦτο ἴσως θεωρεῖται ἀναγκαῖον νὰ κερδήσῃ ἀλλαχοῦ, ἀφοῦ ἐν τῇ δύσει ἀπώλεσε τὴν ἄλλοτε δύναμίν του. Δὲν εἶναι διὰ τοῦτο παράδοξον, ὅτι οἱ ἐν Ῥώμῃ δεικνύουσιν νῦν πλειότερον ζῆλον ἢ ἄλλοτε ὑπὲρ ἐνεργείας πρὸς ἐπέκτασιν τῆς παπικῆς δυνάμεως ἐν τῇ ἀνατολῇ, ἢ πρὸς ἕνωσιν τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας, δηλ. ὑποταγὴν τῆς πρώτης ὑπὸ τὴν δευτέραν.

Ἐν δύο ἑπομένοις ἄρθροις θὰ ἐξετάσωμεν διὰ τί τὸ ὄνειρον τοῦτο τῶν παπῶν μένει πάντοτε ἀπραγματοποίητον καὶ διὰ τί οἱ ἀνατολικοὶ λαοὶ ἀπέκρουσαν πάντοτε καὶ ἀποκρούουσι καὶ θὰ ἀποκρούωσιν εἰς ἀεὶ τὴν παρὰ τῶν παπῶν ζητουμένην ταύτην ὑποταγὴν αὐτῶν ὑπὸ τὸ κράτος των.

Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

Ἡ Μικρὰ Κομησσα[1]

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

ΚΑΤΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΝ Ε. Δ. ΡΟΪΔΟΥ

Ἡ ἐπιοῦσα ἦτο προωρισμένη εἰς μέγα εἰς τὸ δάσος κυνηγέσιον, ὅπου ἐζήτησα τὴν ἄδειαν νὰ μὴ ὑπάγω, θέλων νὰ χρησιμοποιήσω μίαν ὅλην ἡμέραν μοναξίας, ὅπως προαγάγω τὴν βραδέως προοδεύουσαν ἱστορικήν μου ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Μονῆς. Οἱ κυνηγοὶ συνῆλθον περὶ μεσημβρίαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πύργου, ἥτις ἀντήχησεν ἐπὶ ὅλον τέταρτον τῆς ὥρας ἐξ ὑλακῶν καὶ σαλπισμάτων μέχρι τῆς ἀναχωρήσεως τῆς θορυβώδους ἐκείνης σπείρας. Ὁ θόρυβος ἐξέλιπε τότε βαθμηδὸν καὶ ἔμεινα τέλος πάντων μόνος καὶ κύριος ἐμαυτοῦ ἐν σιωπῇ καὶ ἡσυχίᾳ, ἣν ἡ σπανιότης τῆς τοιαύτης ἀπολαύσεως καθίστανεν ἔτι γλυκυτέραν.

Κατεγινόμην ἀπὸ τινων στιγμῶν κύπτων μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ἡδονῆς ἐπὶ γιγαντιαίου εἰς φύλλον τόμου, ὅτε ἤκουσα κάλπασμα ἵππου ὑπὸ τὴν δενδροστοιχίαν καὶ εὐθὺς ἔπειτα κτύπον πετάλων ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς αὐλῆς. Ὑποθέσας ὅτι ὁ θόρυβος οὗτος προήρχετο ἐκ κυνηγοῦ βραδύναντος νὰ φθάσῃ εἰς τὴν συνέντευξιν, ἤρχισα νὰ ἀντιγράφω ἐκ τοῦ ὀγκώδους τόμου τὰ σχετικὰ τοῖς συνεδρίοις τῶν Βενεδεκτίνων χωρία, ὅτε ἐπῆλθε νέα πάλιν καὶ πολὺ τῆς πρώτης σοβαρωτέρα διακοπή, κρουομένης ἤδη τῆς θύρας τῆς βιβλιοθήκης. «*Εἰσέλθετε*», ἔκραξα μετὰ τόνου φωνῆς, ὅστις καθίστανε τὴν λέξιν ταύτην σχεδὸν ταυτόσημον τῷ «*Ἐξέλθετε*». Τοῦτο ὅμως οὐδόλως ἐκώλυσε τὸν κρούοντα νὰ εἰσέλθῃ ἀμέσως. Ἰδὼν πρὸ μικροῦ τὴν κυρίαν Πάλμαν ἡγουμένην τῆς κυνηγετικῆς ἴλης, μεγάλως ἐξεπλάγην βλέπων αἴφνης αὐτὴν ἐνώπιον ἐμοῦ, ἀσκεπῆ τὴν κεφαλήν, τὴν κόμην ἀναδεμένην πρὸς τὰ ὀπίσω, κρατοῦσαν μαστίγιον εἰς τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἄκραν τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἱππευτικῆς ἐσθῆτος διὰ τῆς εὐωνύμου. Ἡ ὁρμὴ τοῦ δρόμου ἐφαίνετο καταστήσασα ἔτι ζωηροτέραν τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου καὶ τοῦ βλέμματος αὐτῆς τὴν ὀξύτητα, ἀλλ' ἡ φωνή της ἐφαίνετο ὀλιγώτερον τοῦ συνήθους εὐσταθής, ὅτε μὲ εἶπεν, ἅμα εἰσελθοῦσα — Συγχωρήσατε μὲ τὴν ἐνόχλησιν . . . ἡ κυρία Μαλουὲ δὲν εἶναι ἐδῶ;

[1] Ἴδε σελ. 70.

— Ὄχι, κυρία μου, δὲν εἶναι ἐδῶ, ἀπεκρίθην ἱστάμενος ὄρθιος καὶ ἀκίνητος ὡς στήλη.

— Καὶ δὲν ἠξεύρετε ποῦ εἶναι ;

— Ὄχι, κυρία. Ἀλλ' ἂν θέλετε ὑπάγω νὰ τὴν ζητήσω.

— Εὐχαριστῶ... τὴν εὑρίσκω καὶ μόνη μου... μοὶ συνέβη ἓν μικρὸν δυστύχημα...

— Δυστύχημα, κυρία μου ;

— Μικρὸν πρᾶγμα... κλαδίον δένδρου ἔσχισε τὸ λωρίον τοῦ πίλου μου καὶ ἔπεσαν τὰ πτερά μου.

— Τὰ γαλανά σας πτερά, κυρία ;

— Μάλιστα, τὰ γαλανά μου πτερά, καὶ ἠναγκάσθην νὰ ἐπιστρέψω διὰ νὰ τὰ ῥάψω... Ἀλλὰ σεῖς, ὡς βλέπω, ἔχετε διάθεσιν νὰ μελετήσετε.

— Μεγίστην, κυρία μου.

— Μήπως ἔχετε σήμερον κατεπείγουσάν τινα ἐργασίαν ;

— Ἱκανῶς κατεπείγουσαν.

— Τόσον χειρότερα !

— Διατί ;

— Διότι... ἐπεθύμουν... μ' ἦλθε ἡ ἰδέα νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ με συνοδεύσετε εἰς τὸ δάσος. Ὅταν θ' ἀναχωρήσω οἱ κυνηγοὶ θὰ εἶναι ἤδη ἐκεῖ... καὶ δὲν δύναμαι νὰ ὑπάγω μόνη... τόσον μακράν...

Ταῦτα ψελλίζουσα, τὰ ἱκανῶς συγκεχυμένα διὰ τοῦ ἄκρου τῶν χειλέων ἡ μικρὰ κόμησσα εἶχεν ὄψιν κρυψίφρονα ἅμα καὶ ταραγμένην, ἥτις ηὔξησε τὸ ἀπὸ τῆς ἀπροσδοκήτου αὐτῆς εἰσόδου κατέχον με αἴσθημα δυσπιστίας.

— Κυρία μου, ἀπεκρίθην, εἶμαι ὄντως δυστυχὴς καὶ θὰ εἶμαι ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ εὐτυχήματος, τὸ ὁποῖον ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοι προσφέρετε, ἀλλὰ πρέπει ἀνυπερθέτως νὰ ἔχω ἑτοίμην αὔριον τὸ πρωὶ τὴν ἔκθεσιν ταύτην, τὴν ὁποίαν περιμένει ὁ ὑπουργὸς μετὰ πολλῆς ἀνυπομονησίας.

— Φοβεῖσθε μὴ χάσετε τὴν θέσιν σας ;

— Δὲν ἔχω δημοσίαν θέσιν, κυρία μου.

— Τότε ἀφήσατε πρὸς χάριν μου τὸν ὑπουργὸν νὰ περιμένῃ.

— Τοῦτο δὲν γίνεται, κυρία.

Ἡ τελευταία μου ἀπάντησις ἀπήρεσε εἰς τὴν κόμησσαν, ἥτις μοὶ εἶπεν ἀποτόμως : — Τὸ πρᾶγμα καταντᾷ περίεργον !... Πῶς τόσην μόνον ἐπιθυμίαν ἔχετε νὰ μ' εὐχαριστήσητε ;

— Κυρία μου, ἀπεκρίθην τότε οὐχ ἧττον ξηρῶς, εἶμαι ἀπ' ἐναντίας προθυμότατος νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, οὐχὶ ὅμως καὶ νὰ σᾶς κάμω νὰ κερδίσετε τὸ στοίχημά σας.

Τὸν ὑπαινιγμὸν τοῦτον μετεχειρίσθην κἄπως κατὰ τύχην, βασιζόμενος εἰς ἀναμνήσεις τινὰς τῆς χθεσινῆς ἑσπέρας. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἐπέτυχα τοῦ σκοποῦ· διότι ἡ κυρία Πάλμα ἔγεινε καταπόρφυρος καὶ ψιθυρίσασα ἀσυναρτήτους τινὰς λέξεις ἐξῆλθε ταραγμένη τοῦ σπουδαστηρίου.

Ἡ κατησχυμένη αὐτῆς φυγὴ προὐξένησε δυσάρεστον καὶ εἰς ἐμὲ συγκίνησιν. Οὐδόλως μὲν πιστεύω ὅτι τὸ εἰς τὰς γυναῖκας ὀφειλόμενον σέβας πρέπει νὰ ἦναι τόσον ἀπεριόριστον, ὥστε νὰ ὑποτασσώμεθα ἀγογγύστως εἰς πάσας αὐτῶν τὰς ξενοτροπίας, ἀνεχόμενοι οἱανδήποτε κατὰ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας ἡμῶν ἐπιβουλήν. Ἀλλ' ἀρ' ἑτέρου τὰ ὅρια τῆς εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐπιτρεπομένης εἰς καλῶς ἀναθρεμμένον ἄνδρα ἀμύνης εἶναι στενώτατα, καὶ ἐφοβούμην μὴ ὑπερέβην αὐτὰ ἀπαντήσας ζωηρότερον τοῦ δέοντος εἰς γυναῖκα αὐθάδη μὲν καὶ ἀδιάκριτον, ἀλλὰ καὶ μὴ ἔχουσαν οὐδεμίαν ἄλλην εἰς τὸν κόσμον προστασίαν, πλὴν τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὸ φῦλον αὐτῆς σεβασμοῦ. Ἐνῷ ἠσχολούμην εἰς τοιαύτην τῆς διαγωγῆς μου ἀνάκρισιν, ἤχησαν καὶ πάλιν κτυπήματα εἰς τὴν θύραν τῆς βιβλιοθήκης, ἡ δὲ εἰσελθοῦσα ἦτο ἡ κυρία Μαλουέ, εἰς ἄκρον κἀκείνη συγκινημένη. — «Δέν με λέγετε, εἶπε, τί συνέβη ;»

Ἔσπευσα ἀμέσως νὰ διηγηθῶ εἰς αὐτὴν τὰ διατρέξαντα, ἐπαναλαβὼν ἀκριβῶς τὸν μετὰ τῆς κυρίας Πάλμας διάλογόν μου, καὶ πολλὴν μὲν ἐκφράζων μεταμέλειαν διὰ τὴν ζωηρότητά μου, παρατηρῶν ὅμως ὅτι ὄντως ἀκατανόητος ἦτο ἡ πρὸς ἐμὲ συμπεριφορὰ τῆς κυρίας κομήσσης, τῆς δὶς εἰς διάστημα εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν καθιστώσης ἀντικείμενον στοιχήματος ἄνθρωπον, οὐδὲν ἄλλο παρ' αὐτῆς ἀπαιτοῦντα παρὰ μόνον ν' ἀφήσῃ αὐτὸν ἥσυχον.

— Οὐδὲν ἔχω ἐναντίον σας παράπονον, ἔσπευσε ν' ἀποκριθῇ ἡ καλὴ μαρκησία, ἀπὸ μερικὰς μάλιστα ἡμέρας ἐκτιμῶ κατ' ἀξίαν τὴν διαγωγήν σας καὶ τὴν ἰδικήν της. Ἡ θέσις ἐν τούτοις εἶναι δυσάρεστος. Ἡ πτωχὴ κόμησσα ἦλθε νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας μου, κλαίουσα καὶ ἰσχυριζομένη ὅτι τὴν μετεχειρίσθητε ὡς γυναῖκα τοῦ δρόμου.

Διεμαρτυρήθην ἐντόνως ἀναφωνῶν — «Κυρία μου, κατὰ λέξιν σᾶς ἐπανέλαβα ὅσα εἶπον».

— Δὲν πρόκειται περὶ τῶν λόγων σας, ἀλλ' ἴσως ὁ τρόπος σας... Κύριε Γεώργιε, δώσατέ μοι τὴν ἄδειαν νὰ ἐξηγηθῶ ἄνευ ἐπιφυλάξεως. Μήπως φοβῆσθε νὰ ἐρωτευθῆτε τὴν κυρίαν Πάλμαν ;

— Καθόλου, κυρία μου.

— Μήπως ἐπιθυμῆτε νὰ σᾶς ἀγαπήσῃ ἐκείνη ;

— Οὐδὲ τοῦτο, σᾶς ὁρκίζομαι.

— Τότε κάμετέ με μίαν χάριν. Ἀφήσατε σήμερον κατὰ μέρος τὸ φιλότιμον καὶ συνοδεύσατε τὴν κυρίαν Πάλμαν εἰς τὸ κυνήγιον.

— Τί λέγετε, κυρία μου !

— Ἡ συμβουλὴ σᾶς φαίνεται παράδοξος· πιστεύσατε ὅμως ὅτι αὕτη εἶναι προϊὸν ὡρίμου σκέψεως. Ἡ ψυχρότης, τὴν ὁποίαν δεικνύετε εἰς τὴν κόμησσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ τοιαύτη ἀντίστασις εἶναι ὅλως ἀσύνηθες καὶ πρωτοφανὲς πρᾶγμα, εἶναι ἡ κυριωτάτη αἰτία τοῦ πείσματος μεθ' οὗ σᾶς καταδιώκει. Ἐνδώσατε λοιπόν, κάμετε τοῦτο πρὸς χάριν μου.

— Σπουδαίως, πιστεύετε, κυρία μου...

— Πιστεύω, ἀπεκρίθη γελῶσα ἡ ἀγαθὴ γραῖα, καὶ μὴ σᾶς κακοφανῇ τοῦτο, ὅτι θέλετε παύσει θεωρούμενος ὑπ' αὐτῆς ὡς ἀνώτερος τῶν ἄλλων, ἅμα ὑποταχθῆτε εἰς τὸν κοινὸν ζυγόν.

— Οἱ λόγοι σας, κυρία μου, μοὶ προξενοῦσι πολλὴν ἀπορίαν. Οὐδέποτε ἐφαντάσθην νὰ ἀποδώσω τὰς ἐνοχλήσεις τῆς κυρίας Πάλμας, εἰς αἴσθημα οὕτω κολακευτικὸν διὰ τὴν φιλοτιμίαν μου.

— Καὶ εἴχετε πληρέστατα δίκαιον, ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ ἡ μαρκησία. Μέχρι τοῦδε οὐδὲν τοιοῦτο ὑπάρχει, δόξα τῷ Θεῷ. Ὑπάρχει μόνον κίνδυνος νὰ καταντήσῃ ἐκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ τοῦτο ὡς τίμιος ἄνθρωπος δὲν πιστεύω νὰ τὸ εὔχεσθε, ἀφοῦ δὲν τὴν θέλετε.

— Εἶμαι ἕτοιμος ν' ἀκολουθήσω τὴν συμβουλήν σας. Ὑπάγω ἀμέσως νὰ ζητήσω τὴν μάστιγά μου. Μένει μόνον νὰ ἴδωμεν πῶς θὰ δεχθῇ ἡ κυρία Πάλμα τὴν τοσοῦτον βραδύνασαν προθυμίαν μου.

— Θὰ τὴν δεχθῇ εὐχαρίστως, ἂν προσφέρετε αὐτὴν μετὰ φιλοφροσύνης, ἀπήντησεν ἡ μαρκησία τείνουσά μοι τὴν χεῖρα, ἣν ἠσπάσθην μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἴσης εὐγνωμοσύνης.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν κυνηγετικῇ στολῇ, εὗρον τὴν κυρίαν Πάλμαν ἐπὶ ἕδρας παρὰ τὴν ἑστίαν, ἐρυθροὺς ἔτι ἔχουσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ καταγινομένην εἰς προσήλωσιν τῶν πτερῶν τοῦ πίλου της.

— Κυρία μου, τῇ εἶπον, τόσον κατάκαρδα ἐλυπήθην ὅτι σᾶς δυσηρέστησα, ὥστε ἠσθάνθην τὴν ἀνάγκην νὰ σᾶς ζητήσω ἀμέσως συγγνώμην διὰ τὸν ἀσυγχώρητόν μου τρόπον. Εἶμαι ἤδη εἰς τὰς διαταγάς σας. Ἂν ἀποποιηθῆτε τὴν προσφοράν μου, θέλετε μοὶ ἐπιβάλει τιμωρίαν δικαιοτάτην μέν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ σφάλματός μου βαρυτέραν.

Ἡ κυρία Πάλμα προσέχουσα μᾶλλον εἰς τὴν συγκίνησιν τῆς φωνῆς μου ἢ τὴν διπλωματικὴν ἔμφασιν τῆς φράσεως, ἤγειρε τὸ βλέμμα ἐπ' ἐμέ, ἤνοιξε τὰ χείλη, δὲν εἶπε τίποτε καὶ μοὶ ἔτεινεν ἐπὶ τέλους μετά τινος συστολῆς τὴν χεῖρα, ἣν ἔσπευσα νὰ δεχθῶ μεταξὺ τῶν ἰδικῶν μου. Μεταχειρισθεῖσα τότε τὸ στήριγμα τοῦτο ὅπως ὀρθωθῇ ἀνεπήδησεν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μετά τινας δὲ στιγμὰς ἐξηρχόμεθα ἔριπποι τοῦ πύργου.

Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς δενδροστοιχίας δὲν ἀντηλλάξαμεν οὐδὲ λέξιν, καίτοι κάλλιστα ἠσθανόμην πόσον ἡ σιωπὴ αὕτη ἦτο ἐκ μέρους μου ἄτοπος καὶ γελοία· ἀλλ', ὡς πολλάκις συμβαίνει καθ' ἣν ὥραν ἔχει τις ἀνάγκην εὐγλωττίας, ἔπασχα στείρωσιν πνεύματος ἀκατάβλητον, μάτην ἀναζητῶν εὐπρόσωπον εἰσαγωγικὴν φράσιν καὶ αἰσθανόμενος αὐξάνουσαν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν στενοχωρίαν μου. Πλὴν δὲ τούτου ἐβασανιζόμην ὑπὸ σκέψεων ὅλως νέων, τὰς ὁποίας εἶχον ἐξεγείρει αἱ εἰσηγήσεις τῆς κυρίας Μαλουέ, καὶ ἐζήτουν νὰ μαντεύσω κατὰ πόσον αὗται ἦσαν βάσιμοι καὶ ἄν, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἦσαν πράγματι φρόνιμοι αἱ συμβουλαὶ τῆς καλῆς μαρκησίας. Ἐνθυμούμενος τὴν ζωηρότητα, τὸ πεῖσμα καὶ τὴν ἀλαζόνα ἰδιοτροπίαν τῆς γυναικός, ἣν ἔβλεπον ἤδη τοσοῦτον καταβλημένην, ἐκυριευόμην ὁ ἴδιος ὑπό τινος συγκινήσεως καὶ ἀνησυχίας, βλέπων μὲν πάντοτε χαίνουσαν τὴν μεταξὺ ἡμῶν ἀνυπέρβλητον ἠθικὴν ἄβυσσον, ἀλλ' αἰσθανόμενος ἐν τούτοις μειουμένην καὶ βαθμηδὸν ἐκλείπουσαν τὴν προτέραν μου ἀντιπάθειαν.

Ἡ κυρία Πάλμα, μὴ δυναμένη νὰ μαντεύσῃ τί ἐσκεπτόμην καὶ στενοχωρουμένη ἐκ τῆς παρατεινομένης σιωπῆς — «Δὲν τρέχομεν ὀλίγον ;» μοὶ εἶπεν.

— Ἄς τρέξωμεν, ἀπεκρίθην καὶ εὐθὺς ἠλάσαμεν ἀπὸ ῥυτῆρος, μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ ὑπερκειμένου τῆς κοιλάδος τῶν ἐρειπίων λόφου, ὅπου ἠναγκάσθημεν ἐκόντες ἄκοντες νὰ βραδύνωμεν τὸ βῆμα καταβαίνοντες διὰ σκολιᾶς ἀτραποῦ. Ἡ δυσχέρεια τῆς καταβάσεως ἐχρησίμευσεν ἐπί τινας ἀκόμη στιγμὰς ὡς δικαιολογία τῆς ἀφασίας μου, ὅτε ὅμως ἐβαδίσαμεν καὶ πάλιν ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους, κατενόησα ὅτι ἔπρεπε τέλος πάντων νὰ εἴπω τι καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ ἐκστομίσω τετριμμένον τινὰ κοινὸν τύπον. Ἀλλ' εὐτυχῶς μὲ ἐπρόλαβεν ἡ κυρία Πάλμα.

— Ἀκούω, κύριε, ὅτι ἔχετε πολὺ πνεῦμα.

— Περὶ τούτου, κυρία μου, ἀπεκρίθην γελῶν, δύνασθε νὰ κρίνετε ἡ ἰδία.

— Πῶς θέλετε νὰ κρίνω, ἀφοῦ μὲ νομίζετε ὅλως ἀνίκανον πρὸς τοῦτο... Μὴν εἰπῆτε ὄχι ! Πᾶσα ἄρνησις εἶναι περιττὴ μετὰ τὸν διάλογον ὃν ἔτυχε ν' ἀκούσω ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ἑσπέραν τινά, οὐχὶ πρὸ πολλοῦ...

— Ἡ ἀπάτη μου ὑπῆρξε μεγάλη, ἀλλ' ἡ μετάνοιά μου ἔτι μεγαλειτέρα.

— Καὶ κατὰ τί ἠπατήθητε ;

— Καθ' ὅλα νομίζω.

— Νομίζετε ; ἄρα δὲν εἴσθε βέβαιος. Ὁμολογήσατε τοὐλάχιστον ὅτι εἶμαι καλή.

— Τοῦτο, κυρία μου, τὸ ὁμολογῶ ἐξ ὅλης καρδίας.

— Καὶ ἐλπίζω ὅτι τὸ πιστεύετε. Οὔτε σεῖς εἴσθε κακός, ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ ἐδείξατε μεγάλην κακίαν.

— Ἀδύνατον εἶναι νὰ τὸ ἀρνηθῶ.

— Τί εἴδους ἄνθρωπος εἴσθε λοιπόν ; ἐξηκολούθησεν ἡ μικρὰ κόμησσα διὰ τραχυτέρας φωνῆς. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀκόμη, ὅτι εἶναι ἀληθῆ ὅσα μὲ ἀποδίδουσιν αἱ κακαὶ γλῶσσαι, τίνι δικαιώματι μὲ περιφρονεῖτε ; Μήπως εἴσθε σεῖς ἅγιος ἢ ἀναμορφωτής ; Οὐδεμίαν εἴχετέ ποτε ἐρωμένην ; Κατὰ τί διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνδρῶν τῆς σήμερον κοινωνίας, καὶ ποῦ εὕρετε τὸ δικαίωμα τῆς περιφρονήσεως ; Ἐξηγηθῆτε, παρακαλῶ.

— Ἂν ἐνόμιζα, κυρία μου, ὅτι ἔχω τοιοῦτο δικαίωμα, ἠδυνάμην ν' ἀπαντήσω ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος ἔλαβέ ποτε τὴν ἰδίαν του διαγωγὴν ὡς κανόνα τῶν κρίσεών του περὶ τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐνῷ ζῇ ὁ ἴδιος ὅπως δύναται, κρίνει τὸν πλησίον του μετὰ πολλῆς αὐστηρότητος, πρὸ πάντων οἱ ἄνδρες, οἵτινες τολμῶσι νὰ κατακρίνωσι τὰς ἀδυναμίας, τὰς ὁποίας προκαλοῦσι καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ὠφελοῦνται. Τοῦτο εὑρίσκω ἐγὼ ἄδικον καὶ μάλιστα γελοῖον. Ἂν δὲ οὕτω σκεπτόμενος ἐπετέθην ἐν τούτοις τόσῳ πικρῶς ἐναντίον σας κατὰ τὸν διάλογον ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἔτυχε κακῇ μοίρᾳ νὰ ἀκούσετε, καὶ εἶπα εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς ἀντιλογίας πολὺ πλείονα ἢ ὅσα πράγματι ἐφρόνουν, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι σεῖς καὶ ἐγὼ τοσοῦτον διαφέρομεν κατὰ τὰς ἰδέας καὶ τὸν χαρακτῆρα, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ αἰσθανθῶμεν κατ' ἀλλήλων ἐκ πρώτης ὄψεως εἶδός τι ἐκπλήξεως καὶ ἀντιπαθείας. Ἡ τοιαύτη διάθεσις, ἡ μεταβληθεῖσα ἐξ ὁλοκλήρου, ἅμα κάλλιον σᾶς ἐγνώρισα, μὲ παρέσυρεν εἰς τὰς ἀπερισκέπτους κρίσεις, αἵτινες σᾶς ἐλύπησαν, πολὺ ὅμως ὀλιγώτερον ἢ ἐμέ, ἀφοῦ ἀνεγνώρισα πόσον ἤμην ἄδικος καὶ ἀπατημένος.

[Ἕπεται συνέχεια]

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ[1]

"ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ,, ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ

§ 3.

Ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα ποιήματα τῆς Συλλογῆς εἶναι οἱ Τάφοι τοῦ Κεραμεικοῦ, ὁ Ὕμνος τῆς ζωῆς· ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα, λέγω, γιὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ βάθος τῶν ἐννοιῶν, τὸ θερμὸ αἴσθημα ποῦ τὸ ζωογονεῖ, τὴν ὡραία καὶ ἀληθινὴν ἀντίθεσι ποῦ προβάλλουν εὐθὺς εἰς τὸ πνεῦμα μας οἱ δύο τίτλοι τοῦ ποιήματος καὶ ὁ θλιβερὸς ἅγιος τόπος, ὅπου ὁ ποιητὴς πηγαίνει νὰ ξεθυμάνῃ τὸν πόθο του τῆς ζωῆς, ὄχι νὰ χύσῃ δάκρυα λύπης·

Γιὰ νὰ χαρῶ τὸν ἥλιο μας καὶ γιὰ νὰ διαλαλήσω
τὴ θεϊκὴ τὴ δόξα του καὶ τῆς ζωῆς τὴ δόξα,
τί θέλω ἐδῶ 'ς τὰ μνήματα κ' ἐδῶ 'ς τὰ συντριμμένα
λείψανα κόσμου παλαιοῦ καὶ κόσμου περασμένου ;

Ζωὴ εἶναι, ἂν συλλάβωμε τὴν ἔννοιά της γενικώτατα, ἡ ρυσικὴ φανέρωσις τοῦ θείου εἰς ὅλη τὴν Πλάσι, καὶ ἂν εἰς τὸ ποίημα ὁ χρυσοστέφανος Θεός, ποῦ ἀρίνει 'ς τὰ σωθικὰ τῆς ἀγαπημένης του Γῆς λαῦρα ἀπὸ τὴ λαῦρα του, ἀπὸ τὸ φῶς του φῶς, αἷμα ἀπὸ τὸ αἷμα του, πνοὴ τῆς πνοῆς του, ποῦ ζωντανεύει ἀνθρώπους, δένδρα, ἀγρίμια, ἀνθούς, νερά, βουνά, λιθάρια, καὶ αὐτὰ ὅλα αἰσθάνονται μέσα τους μία ρλόγα, μία μέθη, ἕνα βαθὺ ἀνατρίχιασμα, ἕνα πέλαγος ἀγάπης, ποῦ εἶναι τῆς Ζωῆς ἡ ἀγάπη, — ἂν αὐτὸς ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνον ὁ ρυσικὸς ἥλιος, ἀλλὰ κ' ἕνα σύμβολο τῆς ψυχῆς καὶ τῆς θείας δυνάμεως, ποῦ ρανερόνεται 'ς ὅλη τὴ Φύσι, καθαρώτερα θὰ ρανῇ αὐτὴ ἡ πλατύτερη ἔννοια τῆς Ζωῆς. Αὐτὴ ἡ πλατύτερη καὶ ἀκόμη βαθύτερη ἔννοια ρανερόνεται 'ς τὰ μάτια τῆς ἐμπνευσμένης ψυχῆς, καὶ αὐτὴ τὴν ξανοίγει καθαρώτερη καὶ πλέον ἀληθινὴ εἰς τὰ ἔργα τῆς Τέχνης καὶ μάλιστα εἰς ἐκεῖνα τὰ ἱερὰ λείψανα περασμένου κόσμου, ποῦ ὅσο παλαιότερα γίνονται, τόσο περισσότερο πλουτίζονται ἀπὸ τ' ἀθάνατα κάλλη τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τοὺς εὐλογημένους ἐρημικοὺς ἐκείνους τάφους τοῦ Κεραμεικοῦ, ἀπὸ ταῖς πελεκηταῖς, γεμάταις διάρανη χάρι καὶ ζωὴ ἐκείναις μορραῖς, τρεῖς ἰδέαις προβάλλουν, τρία ἀνθρώπινα πλάσματα, ὅπου ἡ Ζωὴ ἔχει τὴ θειότερή της ρανέρωσι, τρεῖς ὡραίαις ψυχαῖς ἀρκεταῖς νὰ μαγέψουν μὲ τὸ εὐγενικό τους κάλλος, νὰ παραστήσουν τὴν ἀληθινὴ ζωὴ εἰς τὸ θειότερο ἀπὸ τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνδρας, ἡ γυναῖκα, ἡ παρθένα. Τύποι ἀρχαῖοι καὶ οἱ τρεῖς καὶ ὅμως ζωντανοὶ τόσο γιὰ τὴν ψυχὴ ποῦ τοὺς βλέπει, ὥστε νὰ ραίνωνται σχεδὸν σημερινοὶ ἢ καὶ αἰώνιοι, διότι, καθὼς εἶπε ὡραῖα 'ς τὸν Πρόλογό του ὁ ποιητής μας, «τόσο εἶναι 'ς αὐτοὺς ἁρμονικὰ περιπλεγμένα καὶ ταυτισμένα τὸ ἠθικὸ κάλλος καὶ τὸ πλαστικό, ἡ ρύσις καὶ τὸ πνεῦμα, ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὥστε ρανερόνονται πάντοτε ἀγέραστοι καὶ δὲν ραίνονται καὶ δὲν εἶναι τύποι ὡρισμένου καιροῦ καὶ τόπου καὶ πολιτισμοῦ.» Αὐτοὺς τοὺς τύπους, ἂν καὶ ἡ ἀρχαία Τέχνη τοὺς ἐπαράστησε μὲ ἀσύγκριτη τελειότητα, αἰσθάνεται συχνὰ ὁ νεώτερος ποιητὴς τὴν ἀνάγκη νὰ τοὺς ἀνανεώσῃ πνέοντας μέσα τους τὴ θέρμη τοῦ πόθου του, ἐπειδή, ὅσο καὶ ἂν εἶναι ὡραῖοι εἰς τὰ ἀθάνατα καλλιτεχνήματα τῶν ἀρχαίων, αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι δὲν ἐλαλοῦσαν 'ς ἐμᾶς καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ μὴ πλέῃ σήμερα ἐπάνω τους κάποια ψυχρότης· ἀλλὰ 'ς τὴν ἀνανέωσι, ἂν ὁ ποιητὴς δὲν εἶναι ἕνας Goethe, χάνεται ἕνα μέρος μεγάλο ἢ σχεδὸν ὅλη ἡ ἀρχαία ἐκείνη ἀκατάφθαστη χάρις, καὶ μόνη ἡ θέρμη τοῦ πόθου ἠμπορεῖ κάπως ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψι. Αὐτῆς τῆς θερμότητος, ποῦ τόσο ὡραιότερη προβάλλει, ὅσο ἁπλούστερη εἶναι καὶ γιὰ τοῦτο ἀληθινώτερη ἡ γλῶσσα τοῦ ποιητοῦ μας, εἶναι ὁ τόπος ἐδῶ ν' ἀνθολογήσωμε κ' ἐμεῖς μὲ συγκίνησι τὰ ἀκόλουθα ζωντανὰ καὶ συμπαθητικώτατα δείγματα.

Δεξίλεως.

Μ' ἀνάθρεψαν τὰ βροντερὰ τραγούδια τοῦ Τυρταίου
κ' ἐτάραξαν τὸν ὕπνο μου τὰ ὄνειρα τοῦ Αἰσχύλου . . .
Κ' ἔλεγα : βάλε μου, Θεά, τρανὴ καρδιὰ 'ς τὰ στήθη,
δῶσε φτερὰ 'ς τὰ πόδια μου καὶ δύναμι 'ς τὰ χέρια
νὰ πάω κ' ἐγὼ ν' ἀγωνισθῶ καὶ νικητὴς νὰ λάμψω
'ς τὸ πήδημα, 'ς τὸ πάλεμα, 'ς τὸ δρόμο, 'ς τὸ λιθάρι·
γιατὶ δὲν εἶναι πιὸ ἀκριβὴ τιμὴ 'ς τὸ παλληκάρι
παρὰ καρδιὰ ἀπὸ σίδερο σὲ φτερωμένο σῶμα.
Κ' ἐγὼ ὀνειρεύθηκα κ' ἐγὼ τῆς δόξας τὴ λαχτάρα·
ἄρχοντας, εἶπα, νὰ ὑψωθῶ καὶ στρατηγὸς νὰ γίνω,
γιὰ τὴν πατρίδα ν' ἀξιωθῶ, νὰ πάω νὰ πολεμήσω !
Καὶ νά ! σαλπίζ' ἡ σάλπιγγα πολεμιστήριον ἦχο.
Θαρρῶ πῶς μέσα μου ἡ καρδιὰ βροντοχτυπάει τοῦ Κόδρου·
τὰ χρόνια μου τὰ εἴκοσι πυρόνονται καὶ βράζουν.
Βοηθᾶτε μ' ἴσκιοι πατρικοὶ τῶν Μαραθωνομάχων !
Σφιχτὰ κρατῶ μὲ τὸ ζερβὶ τὸ χαλινάρι, χύνω
σὰ φλόγα τ' ἄλογο, πετῶ, σκύβω γοργά, τινάζω
τ' ὁλόμακρο κοντάρι μου, κατάστηθα τὸν βρίσκω.
Σ' τὰ πόδια ἐμπρὸς τοῦ ἀλόγου μου κατρακυλάει καὶ πέφτει.

. . . . . .

Πολέμησα κ' ἐνίκησα κ' ἐγὼ γιὰ τὴν πατρίδα.
Σὲ λίγο ὁ θάνατος ὁρμᾷ κι ἀλύπητα κ' ἐμένα
μὲ παίρνει ἀπὸ τὴν γῆν αὐτὴ μὲ φέρνει 'ς ἄλλον κόσμο.
Δὲ μ' ἔρριξε 'ς τὰ Τάρταρα, δὲ μ' ἄφησε 'ς τὸν Ἅδη·
μακαρισμένο, ἀθάνατο μ' ἀνάστησε γιὰ πάντα
'ς τὰ μαρμαρένια Ἠλύσια, 'ς τὰ Ἠλύσια τῆς Τέχνης.

Ἀγάθωνος Γυνή.

Σπίτι ζεστὸ καὶ δροσερὸ καὶ μ' ἄνθη στολισμένο
καὶ καταφύγιο τῆς τιμῆς καὶ τῆς ζωῆς λιμάνι !
μέσα 'ς ἐσέναν' ἔζησα κρυμμένη, ἀναπαμένη
καὶ κυβερνήτρα καὶ κυρά. Σὲ κάθε χώρισμά σου,
σὲ κάθε τοῖχο καὶ γωνιά, 'ς τὰ πλούσια σου στολίδια,
'ς τὰ πλέον ἁπλά σου πράγματα μοσχοβολάει κι ἀστράφτει
ἡ προκοπή, ἡ ἀτίμητη, καὶ ἡ προκοπὴ ἡ γυναίκεια.
Καὶ δὲν ἐζήλεψα ποτὲ τὸν κόσμο τὸ μεγάλο,
γιατὶ 'ς τοῦ ἀντρός μου τὸ πλευρὸν εἶχα τὸν κόσμον ὅλο
κλεισμένο μὲς τὸ σπίτι μου, κι' ὁ κόσμος ὅλος εἶχε
γιὰ μένα δύο ὀνόματα : ἀγάπη καὶ φροντίδα.

Ἡγησώ.

διαβάτη, ἐμπρός σου στέκει
ἡ νέα παρθένα, τὸ λευκὸ τὸ κρίνον ὁποῦ μόλις
ἀνοίχθη· χέρι ἀνθρώπινο δὲν ἄπλωσε 'ς ἐκεῖνο,
δὲν τό εἶδε μάτι ἀνθρώπινο, καὶ τὰ φτερὰ τῆς αὔρας
καὶ τῆς αὐγῆς τὰ δάχτυλα μήτε κ' ἐκεῖνα ἀκόμα
δὲν ἔγγιξαν τὰ φύλλα μου· ἐγώ εἰμ' ἡ ἁγνὴ παρθένα.

. . . . . .

Κ' ἐπρόσμενα κ' ἐπρόσμενα πάντα νἀρθῇ μιὰ μέρα
ν' ἀνοίξω σπίτι νὰ γενῶ γυναῖκα καὶ μητέρα.

ΤΟ ΚΟΥΝΕΛΑΚΙ

1 Τέλος· Ἴδε σελ. 74.

Κ' ἔκανα δέησιν ἄφωνη 'ς τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου
Φώτισε, μεγαλόχαρη, τὸ γέρο μου πατέρα
νὰ μοῦ διαλέξῃ ἄντρα καλόν, νὰ μῶβρῃ ἓν' ἄξιο ταῖρι,
γιατὶ κ' ἡ ἀγάπη τῆς ζωῆς ὁποῦ μὲ πλημμυρίζει
δὲν ἔχει ἀκόμα ἓν' ὄνομα γιὰ μέ, δὲν ἔχει σχῆμα.
Κοιμοῦμαι κ' ἕνα φῶς λευκὸ λευκὸ μὲ περιχύνει,
κι ὁ ὕπνος ἀπ' τὸ φῶς αὐτὸ δὲν ἔπλασεν ἀκόμα
ἕνα πεντάμορφ' ὄνειρο μ' ὁλόχρυσα φτερούγια!
Καὶ νὰ ποῦ πρόβαλε ἡ χρονιὰ καὶ σίμωσεν ἡ ὥρα
νὰ πᾶμε κόραις διαλεχταῖς καὶ ἀρχοντικαῖς παρθένες,
νὰ πᾶμε νὰ κεντήσουμε τῆς Ἀθηνᾶς τὸν πέπλο . . .
Κεντοῦσα, ἐδούλευα κ' ἐγὼ· τὰ δάχτυλά μου ἐτρέμαν,
ἐχτύπαγε ἡ καρδιὰ κι ἀλλοῦ πετοῦσε ὁ λογισμός μου
Ἀ! κι ἀπὸ κείνη τὴ στιγμὴ τὸν εἶχα ἔμπρός μου πάντα
τὸν ἄγνωστο ποῦ ἀντίκρυσα μὲ τῆς ψυχῆς τὰ μάτια

. . . . . .

Κ' ἐγνώρισα τὸν θάνατον ἀντὶ γιὰ τὸν καλό μου!

Ἡ γλυκειὰ συγκίνησις, ποῦ γεννοῦν τὰ δύο ὕστερα εὐγενικώτατα πλάσματα, ποῦ ἂν εἶναι τί νὰ ταράζῃ ἴσως ὀλίγο τὴν ποιητική τους γαλήνη, ἄλλο αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν παρὰ ποῦ θαρρεῖς νὰ ζητοῦν ἕνα ἀκόμη αὐλότερο φόρεμα, ὅπως ἦταν συνηθισμένα, φυσικὰ μᾶς φέρνει 'ς τὴ σεμνὴ καὶ γαληνότατη ποίησι τῆς Παράμερης Ζωῆς. Τρυφερὴ καὶ γλυκειά, ἀλλ' ὄχι καὶ ὀλιγώτερο θεία, εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ διάθεσις. Ἡ ἥσυχη καὶ σχεδὸν ἐντροπαλὴ χάρις, οἱ ἀγγελικοὶ καὶ γλυκύτατοι πόθοι, ἡ γλῶσσα, τόσο σεμνὴ κι αὐτὴ καὶ γλυκειά, ὅλα ἁρμονικὰ δεμένα κατασταίνουν τὰ ἁπλᾶ τοῦτα τραγούδια Ἑλληνικώτατα κ' ἐκεῖ ἀκόμη ποῦ θαὔρισκες ἴσως ἕναν ἀντίλαλο μιᾶς ξένης ποιήσεως. Ἡ συγκινητικὴ χάρις τῆς ἀγάπης, ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ ζήσῃ μήτε νὰ πεθάνῃ μακρυὰ ἀπὸ τὸν ποθητό της, ἡ σιγαλινὴ λαλιὰ ποῦ μὲ τὴ δειλή της ἀπόκρισι χύνει τρεμουλιαστὴ μουσικὴ 'ς τὸ σπίτι, ἡ προσευχὴ 'ς τὴν ἀγνὴ θεὰ τῆς Ἀγάπης, ἡ κόρη ποῦ δένει τὰ φτερὰ ποῦ πετοῦσαν 'ς τ' ἄνθη καὶ 'ς τ' ἀστέρια καὶ δείχνει τὴ ζωὴ ὅλη συμμαζωμένη 'ς τὸ μικρὸ περιστεριῶνα τοῦ οἴκου, ὅλ' αὐτά, ποῦ θὰ ἦταν τόσο εὔκολο 'ς ἄλλα χέρια νὰ πέσουν 'ς τὴν ἐπιτήδευσι, ἐδῶ παρουσιάζονται ντυμένα μ' ἕνα φόρεμα τόσο Ἑλληνικό, τόσο ἁγνὸ καὶ φυσικὸ καὶ ἐλεύθερο ἀπὸ κάθε λαχανιασμένον ἀγῶνα, ὥστε δὲν διστάζομε κάποιαις στροφαὶς καὶ κάποια ὁλόκληρα ἄσματα νὰ τὰ ὀνομάσωμε 'ς τὸ εἶδος τους τέλεια. Τί χάρις ἀγνὴ ρέει εἰρηνικὰ 'ς τὸ τελειότερο ἴσως ἀπ' ὅλα, τὸ Χρυσὸ κρεββάτι, ὅπου ἡ ἀβίαστη γλῶσσα, τὸ ἥσυχο κ' ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ τονισμένο μέτρο, τόσο ἁρμονικὰ ταιριάζονται μὲ τὴν ἐσωτερικὴ διάθεσι τῆς ψυχῆς! Καὶ αὐτὴ ἡ ἀγνότης καὶ αὐτὴ ἡ ἀφέλεια τόσο περισσότερο μᾶς ἀρέσουν, ὅσο ἀποδείχνουν ὅτι ἡ ρητορικὴ καὶ πλαστὴ τάσις τῆς περασμένης γενεᾶς εἰς τὴν ποίησι, δὲν ἦταν παρὰ ἕνα πρόσκαιρο παιγνίδι τοῦ πνεύματος, μία κατάστασις, ποῦ, καθὼς ἴσως καὶ 'ς τὰ ἄλλα σφάλματά μας συμβαίνει, δὲν εἶχε θολώσῃ παρὰ μόνον 'ς τὴν ἐπιφάνεια τὴν ψυχή μας.

Ἀκολουθώντας τὸν ποιητή μας 'ς τὰ *Ὄνειρα*, 'ς τοὺς Ὕμνους τῆς Ὠμορρᾶς, 'ς τὸν ἐρημικὸ Βράχο τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου μοναχικὸ ἄνθος ἡ ψυχή του, ἀπομακραίνοντας ἀπὸ τὴ ζάλη τοῦ κόσμου, ξεχνᾷ τὴν ψεύτικη φεγγοβολή του μὲς τὴ σκιὰ ποῦ ρίχνει ἐμπρός του μία ἁπλὴ πέτρα ἀπὸ τ' ἀθάνατα μνημεῖα τοῦ παλαιοῦ κόσμου, καὶ ζῇ μὲς τὰ κάλλη καὶ τὴ ζωντανὴ καὶ αἰώνια γαλήνη τῆς Τέχνης, — 'ς τὸ μαγικό, τὸν ἀλησμόνητο κόσμο τῆς Φαντασίας, ποῦ ἄνοιξε σὲ μίαν ἀθῶα ψυχὴ τὸ πρῶτο παραμύθι τοῦ πάππου καὶ 'ς τὴν ὥρα τοῦ θανάτου ξαναπροβάλλει μοναχὴ γλυκειὰ στιγμὴ τῆς ζωῆς ποῦ κλεῖ νόημα καὶ ἀλήθεια, — δὲν ἠμποροῦμε νὰ μὴ σταματήσωμε μὲ ξεχωριστὴ συγκίνησι 'ς τὸ Τραγοῦδι τῶν Βουνῶν, ἕνα ἀπὸ τὰ ὡραιότερα ποιήματα τῆς Συλλογῆς, τὸ ἀληθινώτερο ἴσως ἀπ' ὅλα, ἂν ἀληθεύει πῶς περιέχει, καθὼς φαίνεται, κ' ἕνα αἴσθημα ἀτομικό, ποῦ μόλις ὅμως ἀστράφτει καὶ σβύνεται πάλι 'ς τὴ Γενικότητα, ὅπου μόνον πρέπει νὰ πνέῃ ἡ ἀληθινὴ ποιητικὴ ψυχή. Ἡ ποιητικὴ φαντασία, ποῦ τὰ φαινόμενα ζωντανεύει καὶ ξανοίγει 'ς αὐτὰ τὴν ψυχή, ποῦ κρύβεται ἀπὸ τὰ μάτια τῶν ἄλλων καὶ αὐτὴ τὴν βγάζει ἔξω καὶ τὴν παρασταίνει ντυμένη μὲ τὸ ἀληθινὸ ἄυλο πνευματικὸ φόρεμά της, ἀντικρύζοντας καὶ τὰ Ἑλληνικὰ βουνά, αὐτὰ ποῦ κρύβουν γλυκύτερα ἀπὸ τοὺς μοσχομυρισμένους ἀνθοὺς τὰ κλέφτικα τραγούδια, αὐτὰ ποῦ ἔθρεψαν τὴν ἀθάνατη Θεὰ τοῦ Γένους, τὴν Ἐλευθερία, τὰ χαιρετᾷ ὡς τὴν πρώτη καὶ μεγάλη της πατρίδα. Ἡ εὐωδιαίς, οἱ ἴσκιοι τους, τὰ χιόνια, τὰ γοργὰ νερά τους, τὰ πουλιά, τ' ἀγρίμια, τὰ βοτάνια, ἡ λάμψις τῆς αὐγῆς, ἡ ἀστραπή, τὸ σύγνεφο, ὅλα παίρνουν ἐμπρός της ζωή, καὶ ἡ ψυχὴ ποῦ ἐκλείσθη σὲ κορμὶ μισό, σκυφτό, 'ς ἓν' ἄρρωστο κουφάρι,

κ' ἔχασε τὴν ἀκράτητην ὁρμή,
ὁποῦ τὴν εἶχε ἀπ' τὸ βοριᾶ σας πάρη,

ἡ ψυχὴ τὴν αἰσθάνεται καὶ ὀλέγεται ἀπὸ τὸν πόθο νὰ ξερύγῃ ἀπὸ τὴ φυλακή της, νὰ ξαναζήσῃ 'ς τὸν ἐλεύθερον ἐκεῖνον ἀέρα, νὰ ξαναχαρῇ τὸ φῶς ποῦ διψᾷ μὲ ἀχόρταστη δίψα ἡ θεία της φύσις.

Βουνὰ ψηλά, βουνὰ ἰσκιερά, βουνὰ
γεμάτα δύναμι, γεμάτα κάλλη,
Ὦ δῶστε μου ἀπ' τὴ χάρι σας ξανὰ
καὶ κάμετέ με ὅμοιον μὲ σᾶς καὶ πάλι!

Καθὼς ἡ πρώτη ἀχτῖνα τ' οὐρανοῦ
φωτίζει ἐσᾶς πρὶν φωτισθοῦν οἱ κάμποι,
θέλω κ' ἐγὼ μὲς τὸ δικό μου νοῦ
τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸ νὰ πρωτολάμπῃ.

Ἀπὸ τὰ ὕψη θέλω μαγικὸ
τὸν κόσμον ἡ ματιαίς μου ν' ἀντικρύζουν,
τοῦ κόσμου τὴ βοὴ νὰ μὴ γροικῶ
καὶ πάθη ἀνάξια νὰ μὴ μ' ἐγγίζουν.

Καὶ θέλω οἱ στοχασμοί μου καθαροὶ
νὰ μένουν σὰν τὰ χιόνια 'ς τὴν κορφή σας
καὶ νὰ θυμᾶται πάντα ἡ θλιβερή
ψυχή μου πῶς ἐπλάσθηκε ἀδελφή σας.

§ 4.

Ἐδιατρέξαμε σχεδὸν ὅλα τὰ κυριώτερα ποιήματα τῆς Συλλογῆς κ' ἐπροσπαθήσαμε νὰ συνάξωμε τὴν ὄχι ὀρθωχή τους οὐσία καὶ νὰ παραστήσωμε τὴν ἀγνή μας ἐντύπωσι. Δὲν θὰ διστάσωμε νὰ ἐπαναλάβωμε πάλι· τὸ θερμὸ καὶ ἀληθινὸ αἴσθημα τοῦ λυρικοῦ μας, ἡ ἁπλαστη χάρις τῆς γλώσσας του, ὁ Ἑλληνικώτατος χρωματισμός, κ' ἐκεῖ ἀκόμη ὅπου ὁ

ποιητὴς καθαρώτερα φανερόνεται πῶς θέλει νὰ συμπνεύσῃ μὲ τὴν προωδευμένη συνείδησι τῶν μεγάλων ἐθνῶν, μᾶς ὕψωσαν μαγικὰ 'ς ἕναν κόσμο γαλήνης, 'ς ἕναν αἰθέρα ἀτάραχον, ὅπου τὰ ἄσχημα μαυράδια τῆς καθημερινῆς πραγματικῆς μας ζωῆς ἐξέφευγαν, ὅπου γλυκὸ ἐχάραζε πάλι τὸ φῶς τῶν ἐλπίδων τοῦ Μέλλοντος, ὅπου ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ μᾶς ἐπαρουσιάζετο ἀνέγγιχτη ἀκόμη καὶ ἄφθαρτη μέσα 'ς τὸ βάθος της, ἄξια ἀκόμη νὰ αἰσθανθῇ τοὺς εὐγενικώτερους πόθους μιᾶς συνειδήσεως φωτισμένης, νὰ προαισθανθῇ τὸ κάλλος τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Γλυκειὰ παρηγορήτρα μᾶς ἐπαρουσιάσθηκε ἡ ποίησις τοῦ κ. Παλαμᾶ μέσα 'ς τὴν ἄζωη τούτη ζωὴ ποῦ χαρακτηρίζει τὰ θλιβερὰ χρόνια ποῦ σήμερα διαβαίνει τὸ ἔθνος, καὶ γι' αὐτὸ ἐθνική, καὶ αὐτὴ ἡ ἐντύπωσίς μας ἦταν ἐκεῖ δυνατώτερη, ὅπου πλέον ἄπλαστος καὶ σεμνότερος ἔτρεχε ὁ λόγος.

Ἀλλὰ σιμὰ εἰς αὐτὸ τὸ φυσικὸ καὶ σχεδὸν ἀθέλητο κίνημα τῆς ψυχῆς, νὰ φανερώσῃ μὲ ἁπλοὺς στίχους αἰσθήματα ἁπλά, παρουσιάζεται καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ποιήματα μία ἄλλη προσπάθεια, πολὺ ἀξιοσημείωτη καὶ σημαντική, ποῦ καθαυτὸ νέα δὲν εἶναι, ἀλλὰ νέα ἠμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ, ἂν συλλογισθοῦμε τὸν τυφλὸ πόλεμο ποῦ εὐθὺς μὲ τὴ γέννησί της ἐπροσπάθησε νὰ τὴν πνίξῃ. Ἐννοοῦμε τὴν εὐγενικὴ καὶ ἀληθινὰ ἐθνικώτατη τάσι νὰ ὑψωθῇ ὁ ποιητὴς 'ς τὴν ἀνώτερη σφαῖρα τῆς Τέχνης γιὰ νὰ δώσῃ ἐκεῖθε τὴν ἀληθινὴ μορφὴ καὶ τὸν τύπο τῆς γλώσσας, ποῦ ἡ ἐθνικὴ συνείδησις ἄρχισε ἀπὸ καιρὸ ἀνυπόμονα νὰ ποθῇ. Ποία Ἑλληνικὴ καρδιά, ποία ἀληθινὰ φωτισμένη συνείδησις, ἂν βλέπει 'ς ὅλο τὸ φῶς της τὴ σημασία αὐτῆς τῆς ἰδέας, δὲν θὰ συλλογισθῇ εὐθὺς τὸν ἀθάνατο Ποιητὴ τοῦ Πόρφυρα καὶ τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων; Τὰ ὑψηλά, τὰ πολύτιμα ἐκεῖνα συντρίμματα, μοναδικὰ ἕως τώρα καὶ ἄφθαστα, μένουν ἐκεῖ, σὰν ἄστρα λαμπρότατα 'ς ἕνα κομμάτι οὐρανοῦ καθαρώτατο ποῦ τ' ἄλλα του μέρη σκεπάζει συγνεφιὰ καὶ κατάχνια, γιὰ νὰ δείξουν τὸ δρόμο ποῦ πρέπει κ' ἐμεῖς μὲ ὅλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς μας ν' ἀποζητήσωμε. Ὁ αἰσθαντικώτατος ποιητὴς ποῦ ἐτραγούδησε τὴν Αὐγούλα, τὴ Φαρμακωμένη, τὴν Τρελλὴ Μάννα, τὸν Ὕμνο, ποῦ ἐκτύπησε 'ς ταῖς φλογεραῖς σελίδαις τοῦ Διαλόγου μὲ τόση δύναμι τοὺς λογιώτατους τοῦ καιροῦ του, ἀφοῦ ἐπέρασ' ἐκεῖνα τὰ στάδια, ἐνόησε ὅτι ἡ ἀληθινὴ γλῶσσα τοῦ ἔθνους δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔβγῃ παρὰ ἀπὸ τὴν ποιητικὴν ἔμπνευσι, ἂν αὐτὴ αἰσθανθῇ βαθύτατα τὴν ὑψηλή της ἀποστολὴ καὶ ζητήσῃ μ' ἐπιμονὴ τὴν τεχνικὴ τελειότητα, καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ὑψηλότατον ἔργον παραιτῶντας κάθε ἀνθρώπινη πάλη, σηκόνοντας τὸ πνεῦμα του ψηλότερα ἀπὸ τ' ἀνθρώπινα πάθη, κυττάζοντας μὲ ἱλαρώτερο μάτι τὴν ἀδυναμία τῶν ἄλλων, ἀφιερώθηκε μὲ ὅλη τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς του. Πῶς καὶ γιατὶ μοναχὴ ἡ Ποίησις ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ τὴ γλῶσσα καὶ νὰ γίνῃ γεννήτρα τῆς μεγάλης πεζογραφίας; Ἡ ποίησις, καθὼς ὅλαις ἡ τέχναις, εἶναι ἐνσάρκωσις τοῦ πνεύματος εἰς τὴν ὕλη, καὶ ἡ ὕλη της εἶναι τὰ λόγια καὶ ἡ γλῶσσα. Ἀλλὰ οἱ πνευματικοὶ στοχασμοί, γιὰ νὰ ἔβγῃ ἡ Ποίησις, πρέπει νὰ γίνουν ὅλοι αἴσθημα, πόθος καὶ βαθὺς στεναγμὸς τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς νὰ προβάλουν 'ς τὰ λόγια, καὶ αὐτὰ νὰ χάσουν ὅλο τὸ ὑλικὸ μέρος τους, μεστὰ καὶ εἰς τὰ ἔσχατα μέλη τους ἀπὸ τὸ στοχασμό, ποῦ δὲν εἶναι καθαρὸς στοχασμὸς ἀλλὰ αἴσθημα, ἄυλα σὰν τοὺς ἤχους τῆς μουσικῆς καὶ εἰς αὐτὸ μόνον διαφορετικὰ ἀπὸ τούτους, ὅτι δὲν εἶναι ἀόριστοι στεναγμοί, ἀλλὰ στοχασμοὶ ὑψωμένοι 'ς τὴν ὑψηλὴ καὶ μαγικὴ σφαῖρα τῆς φαντασίας. Ἂν ὁ ποιητὴς ἐννοήσῃ πολὺ δυνατὰ καὶ βαθύτατα τὴν ὑψηλὴν αὐτὴν ἔννοια τῆς Τέχνης, δὲν θὰ εἶναι ποτὲ εὐθὺς εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ πλάσμα του, καὶ δὲν θὰ πιστεύῃ πῶς ἀληθινὰ ἐνσάρκωσε τὴν οὐσία του, ἂν ἡ ὕλη του δὲν ἔγινεν ἄυλη, ἂν δὲν τὴν ἰδῇ ὑψωμένην ἀπὸ τὸ βάρος, ποῦ εἶχε, εἰς τὸν πνευματικώτατον αἰθέρα τῆς Τέχνης, ποῦ ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἡ ὑψηλὴ πνευματικὴ σφαῖρα τῆς φαντασίας. Οὐσία καὶ μορφὴ δὲν χωρίζονται παρὰ μόνον 'ς τὴ σφαῖρα τῆς ἀναλυτικῆς ἐπιστήμης· ὅθεν ὅπου εἰς ταῖς ὡραίαις Τέχναις βλέπεις τὴ μορφὴ ποῦ ἀγκαθόνει, αὐτὸ δὲν εἶναι καθὼς εἰς ταῖς τέχναις τῆς Ὠρελείας ἕνα ἐλάττωμα ποῦ εὔκολα κάποτε σβύνεται μὲ ἐξωτερικὴν ἐργασία, ἀλλὰ εἶναι ἐλάττωμα ὀργανικὸ ποῦ σοῦ φανερόνει ὅτι ὁ ποιητὴς δὲν αἰσθάνθηκε μ' ὅση δύναμι εἶχε, ἢ δὲν εἶχε τὴ δύναμι νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ αἰσθανθῇ τόσο βαθειὰ τὴν οὐσία του ὥστε νὰ προβάλῃ τὸ ἀληθινὸ καλλιτέχνημα. Αὐτὴ ἡ ταύτισις τῆς οὐσίας καὶ τῆς μορφῆς, ποῦ ἐστάθη τὸ μέγα καύχημα τῶν Ἑλλήνων καὶ τόσο εἶναι δυσκολώτερη 'ς τοὺς νεωτέρους καιρούς, ὅσο πλουσιώτερα καὶ βαθύτερα εἶναι 'ς αὐτοὺς τὰ νοήματα, αὐτὴ ἡ ὄχι κλίσις τῆς οὐσίας πρὸς τὴν ὕλη, ἀλλὰ ὑποταγὴ τῆς ὕλης εἰς τὴ δύναμι τῆς οὐσίας, αὐτή, ποῦ καθαυτὸ δὲν γίνεται παρὰ μόνον 'ς τὴν ποίησι, αὐτὴ εἶναι ποῦ ὑψόνει τὴ γλῶσσα, καὶ γεννᾷ βέβαια καὶ τὴν ἀληθινὴ πεζογραφία, ποῦ τότε πλέον δὲν ἀρμενίζει 'ς τὰ σκοτάδια καὶ 'ς τὴ μαυρίλα, ἀλλὰ βλέπει ἐπάνωθέ της τ' ἀστέρι της.

Μὲ πόσην ἀγαλλίασι τῆς ψυχῆς μας εἴδαμε ἕναν ἀπὸ τοὺς ὡραιότερους στίχους τοῦ Σολωμοῦ, νὰ δώσῃ τὴν ἀφορμὴ καὶ τὸ κίνημα εἰς τοὺς στίχους ποῦ ἐπροσπαθήσαμε νὰ ἐκτιμήσωμε! Μὲ πόση χαρὰ μέσα 'ς αὐτοὺς τοὺς στίχους εἴδαμε ἀρκετοὺς εἰς τὰ δεκαπεντασύλλαβα ἀνομοιοκατάληκτα μέτρα, μὲ τὴ δυνατὴ καὶ γερή τους κατασκευή, μὲ τὸ σοβαρό τους ρυθμό, περιεκτικοὶ καὶ σφικτοὶ καὶ συχνὰ τολμηροὶ 'ς τὴ γλωσσικὴ διαμόρφωσι, νὰ μαρτυροῦν ὅτι ὁ ποιητὴς προσπαθεῖ ὅσο δύνεται νὰ μορφώσῃ τὴν πλαστικὴ δύναμί του μελετῶντας τοὺς ἀθάνατους στίχους τοῦ Σολωμοῦ! Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐκτίμησις τῶν στίχων τῆς τελευταίας δεκαετίας του [1] ἀπὸ πνεύματα προικισμένα μὲ τὸ ἀτίμητο

[1] Ἀλησμόνητα πρέπει νὰ χαραξοῦν 'ς τὴ μνήμη τους, ὅσοι ἔχουν τὴν ὡραία φιλοδοξία νὰ δώσουν εἰς τὸ ἔθνος τὴ γλῶσσα, τὸ πολύτιμο ἐκεῖνο παράγγελμα τοῦ κ. Πολυλᾶ· «. . . καὶ εἰς τὸν ἐθνικὸν ποιητή μας θὰ ἔχουν ἕνα νέο παράδειγμα, πολὺ σπάνιον εἰς τὴν ἐποχή μας, ὅτι ἡ ἐπιμονὴ εἰς τὴν τελειοποίησι τοῦ ἀρχικοῦ πλάσματος, ὁποῦ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἔμπνευσι, εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ μεγάλου νοός, τὸ μόνον ὁποῦ δύναται νὰ ἀθανατίσῃ τὰ συγγράμματα. Προλεγ. Σολωμ. Σελ. νγ'.

χάρισμα τῆς ἐμπνεύσεως εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας τὸ μέτρο, ποῦ θὰ δείχνῃ τὸ βαθμὸ τῆς προόδου μας εἰς τὰ οὐσιαστικώτατα ζητήματα ποῦ σήμερα μᾶς τονίζουν. Μόνον μὲ τὸ πνεῦμα προσηλωμένο σταθερὰ εἰς αὐτὸ τὸ ἀθάμπωτο φῶς θὰ δυνηθοῦμε καὶ τὰ φυσικὰ κάλλη τῆς λαλιᾶς μας νὰ ξετυλίξωμε καὶ νέα πλούτη νὰ τῆς προσθέσωμε, ἁρμονικὰ γύνοντάς τα μέσα 'ς ἐκεῖνα, ὄχι βέβαια κατὰ τὸν κατάψυχρο νόμο μιᾶς γραμματικῆς ποῦ γιὰ τὴ γλῶσσα τῆς Τέχνης εἶναι ἀνύπαρκτη ἀκόμη, ἀλλὰ μὲ τὸ ἀληθινὸ φῶς ποῦ αὐτὴ ἡ προσήλωσις ἠμπορεῖ νὰ χαρίσῃ 'ς τὸ πνεῦμα μας ὥστε ν' ἀνθέξωμε ἀνάμεσα 'ς τὰ σκοτάδια καὶ 'ς τὴ σύγχυσι ποῦ ἀπ' ὅλα τὰ μέρη μᾶς περικύκλωσε.

Γ. ΚΑΛΟΣΓΟΥΡΟΣ

ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

Μύριαις εὐχαὶς 'ς τὸν ἄπλαστον πατέρα
Κι ἀπ' ἄνθη μύριαις στέλνουμε εὐωδιαίς,
Μὰ θωροῦμε μὲ τρόμο τὸν αἰθέρα
Ν' ἀπαντᾷ μὲ βρονταὶς καὶ μ' ἀστραπαίς.

Θωροῦμε νεκρωμένοι τὴν ἡμέρα
Καὶ περνοῦμε τρισκόταδαις νυχταιαίς,
Ἡ θάλασσα μουγκρίζει μὲ φοβέρα
Κ' ἔχει φριχταὶς ἀγκάλαις ἀνοιχταίς.

Τοῦτο τὸ χῶμα μ' ἄνθη στολισμένο
Ὡσὰν θεριὸ μουγκρίζει τρομερὰ
Καὶ σὰν λιοντάρι σειέται μανιωμένο.

Κ' ἐνῷ τρόμο καὶ θάνατο σκορπᾷ,
Κυττάζουμε μὲ πρόσωπο σβυμένο
Αὐτὴ τὴ φύσι πάντα νὰ γελᾷ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Η ΖΩΗ ΕΝ ΕΠΑΡΧΙΑι

ΚΑΘΑΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

Αἱ ἐπαρχιακαὶ οἰκίαι σήμερον, αἱ ποιητικαὶ ἐκεῖναι οἰκίαι τῆς παλαιᾶς οἰκοδομικῆς μὲ τὴν ἰδιόρρυθμον στέγην, μὲ τοὺς τέσσαρας ὑψηλούς, γυμνοὺς καὶ ἀξέστους τοίχους των, μὲ τὰς πελωρίας καπνοδόχους των, τὰ μικρά, τὰ στενά, ὡς εἶδος τουφεκίθρας παραθυράκια των, μὲ τὸν νεωτέρας κατασκευῆς ἐξώστην των, ἄρτι προσκολλημένον ἐκεῖ εἰς τὴν τυχοῦσαν θέσιν, καὶ αἰωρούμενον ὡς φωλεὰ ἀμπελουργοῦ ἐπὶ ὑψηλοῦ δένδρου, καὶ φέροντα ἄρθονον ποικιλίαν ἀσπρορρούχων ἐκτεθειμένων εἰς τὸν ἥλιον, μὲ τὰς μακρὰς λόντζας των καταμέστους ἀπὸ παντοειδοῦς προελεύσεως πρασινιζούσας καὶ ἀνθισμένας γάστρας, καὶ μὲ τὰς ὡραίας αὐλάς των, καθαρὰς καὶ ἐκτεινούσας εἰς τὸν ἥλιον τὸ πυκνὸν λιθόστρωμά των, παρ' ὅλας τὰς ἀεννάους περιδιαβάσεις ὁλοκλήρων ποιμνίων ὀρνίθων καὶ ὀρνιθίων, καὶ παρὰ τὴν συχνὴν διασκόρπισιν τῶν ἀχύρων τοῦ παρά τινα στύλον τῆς ἀναδενδράδος προσδεδεμένου ὄνου, ἢ ἵππου,—αἱ ἐπαρχιακαὶ οἰκίαι σήμερον δὲν παρέχουν φιλόξενον στέγην εἰς τοὺς οἰκήτοράς των πρὸς γλυκὺν μὲν μεταμεσημβρινὸν ὕπνον, ἂν ὁ ἥλιος τῆς ἡμέρας θωπεύει θαλπερῶς τὰ ὑαλώματα τῶν παραθύρων, πρὸς σφικτὴν δὲ γειτνίασιν τῆς ἀνθρακιᾶς τῆς ἑστίας, ἂν ἡ χιὼν στρώνεται πυκνὴ εἰς τὰς στέγας καὶ εἰς τοὺς δρόμους. Γενικὴ ἀναστάτωσις βασιλεύει ἐκεῖ μέσα, λεπτομερὴς καθαριότης ἐκτελεῖται μὲ ἀκαταπόνητον ἐπιμέλειαν. Αἱ οἰκοκυραὶ ἀπὸ ὄρθρου βαθέος ἔχουν ἀνασκουμπωθῇ ἐπιδοθεῖσαι εἰς τὴν ἔκτακτον ἐργασίαν. Καὶ παρὰ τὴν κατασκευὴν αἴφνης μιᾶς ἀπαραιτήτου λαχανόπηττας καὶ μεγάλης κουλούρας διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ χαλάσουν τὰ κούλουμα ἡ καθαριότης γίνεται ἀκριβής. Τὰ ἔπιπλα σύμπαντα ἐξετέθησαν εἰς τοῦ ἀνέμου τὰς ριπάς, τὰ ποδοπατηθέντα ὑπὸ τῆς πυκνῆς συρροῆς τῶν προσωπιδοφόρων κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀπόκρεων χράμια καὶ κιλίμια ἀπὸ πρωΐας ἐστάλησαν ἐπὶ τοῦ κάρρου στὸ ρέμμα ὑπὸ συνοδίαν διπλῶν ὑπηρετριῶν πρὸς πλύσιν, τὰ δωμάτια ὁλόκληρα ἐξεκενώθησαν ἀφεθέντα γυμνά, τὸ ὕδωρ βρασμένον καὶ θερμὸν διαχύνεται εἰς τὰ πατώματα, τὸ σάρωθρον λαβὸν διαστάσεις τεραστίας παρασύρει περιφερόμενον εἰς τὰς ὀροφὰς καὶ τοὺς τοίχους ἀράχνας καὶ σκόνην, τὰ πολυάριθμα πινάκια καὶ μαγειρικὰ σκεύη ἐμπεριέχοντα εἰσέτι λείψανα τῆς νυκτερινῆς εὐωχίας ἐκ πλακούντων καὶ κρεάτων, ἐκκενοῦνται πρὸ πυκνοῦ ἀθροίσματος κυνῶν, οἵτινες κυριολεκτικῶς βρίσκουν τὴν τύχην των σήμερον, καὶ αἱ κηλῖδες, καὶ ὁ κονιορτός, καὶ ἡ ἀκαθαρσία ἀφανίζονται ὑπὸ τῆς εὐλογημένης οἰκοκυρωσύνης, συνοδευούσης τὴν ἡμερησίαν της ἐργασίαν μὲ τὸ γνωστὸν δίστιχον

Βγάτε ψύλλοι καὶ κορέοι
νάμπουν οἱ νοικοκυραῖοι.

Τελείαν κατοχὴν τέλος ὑφίστανται αἱ οἰκίαι σήμερον ἀπὸ τὸ γυναικεῖον φῦλον. Τὸ πᾶν εἰς αὐτὰς δίδεται, τὸ πᾶν εἰς τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ἀναστάτωσίν των εὑρίσκεται, ἀνδρικὸς ποῦς δὲν θὰ πατήσῃ τὸ ἔδαφός των καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἄλλως δὲ καὶ αἱ ἀνδρικαὶ διαθέσεις σήμερον τρέπονται πρὸς τὴν ἐξοχὴν καὶ πρὸς τὴν γενναίαν σπονδὴν τοῦ οἴνου. Εἰς ὅλην τὴν πόλιν ὀλίγα μαγαζεῖα, ὀλίγα καταστήματα, ἐκτὸς τῶν παντοπωλείων, εἶνε ἀνοικτά, καὶ αὐτὰ ἀκόμη μετὰ τὸ γεῦμα κλείονται. Συρροὴ μεγάλη ἐπικρατεῖ ἰδίως τὴν πρωΐαν εἰς τὴν ἀγοράν. Ἐκεῖ ἀγοράζονται σωρηδὸν τὰ νηστήσιμα τρόφιμα, ἐκεῖ παρουσιάζει τὴν προκλητικήν ἐμφάνισίν της ἡ ἀρχομένη τεσσαρακοστὴ μὲ τοὺς πελωρίους λέβητας πρὸ τῶν θυρῶν τῶν παντοπωλείων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναπηδῶσι κοχλάζοντα τὰ ἀπαραίτητα κακοβρασμένα κουκιά, μὲ τὴν κοκκινίζουσαν χροιὰν τοῦ ταραμᾶ, θεῖα χάριτι ἐμφανιζομένου καὶ πάλιν ἐκ τοῦ βυθοῦ τῶν ὑπογείων, εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, μὲ τὰ κηρωμένα αὐγοτάραχα, μὲ τὸ λιπαρὸν χαβιάρι, μὲ τοὺς ὀρεκτικοὺς ἀστακούς, μὲ τὰς ζεστὰς φλαγούνας τῶν ἀρτοπωλῶν, μὲ τὴν μακροτάτην παράταξιν τῶν κρομμύων, τῶν σκορόδων καὶ τῶν πράσσων τῶν μανάβδων, μὲ τὴν ποικιλωτάτην ἐμφάνισιν τῶν θαλασσινῶν, διαχυνόντων ὁλόγυρα τὴν γλυκεῖαν ἀναθυμίασιν τῆς ἁλμης τῆς θαλάσσης. Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἐκκινοῦσιν οἱ πυκνοὶ ὅμιλοι καλῶς ἐρωδιασμένοι, καὶ διασκορπίζονται εἰς τὴν ἐξοχήν, εἰς τὰς ἀμπελουργείας, ὅπου ἀνάμεσα εἰς τὴν μακροτάτην γυμνὴν ἔκτασιν τοῦ κοκκινοχώματος ἐγείρει καταστόλιστον τὸν κορμὸν καὶ τοὺς κλάδους της γηραιὰ μυγδαλιά, ποικίλλουσα τὴν γυμνότητα τῆς ἐξοχῆς μὲ τὴν λευκήν, ἢ μὲ τὴν ροδαλὴν ἄνθησίν της, εἰς τοὺς πλησιεστέρους λόγκους, εἰς τοὺς γραφικοὺς καὶ μόλις πρασινίζοντας ὑπὸ τὴν πρώτην τῆς ἀνοίξεως θωπείαν λόφους, καὶ ἄλλοι εἰς τὴν γλαυκὴν καὶ κυματίζουσαν τῆς θαλάσσης ἔκτασιν, προτιμῶντες ἕνα ξηρὸν βράχον ἐρημικῆς ἀκτῆς, παρὰ τὰς ρίζας τοῦ ὁποίου προσδένουσι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν τὸ μικρὸν σκάφος των. Τὰ κούλουμα ἐν ἐπαρχίᾳ δὲν παρουσιάζουσι μεγάλας τοπικὰς διαφοράς. Καταβροχθισμὸς νηστησίμων καὶ ἁλμυρῶν, καὶ ἀκόρεστος πόσις οἴνου. Εἶνε ἡ τελευταία ἀπήχησις τῶν ὀργίων παλαιῶν χρόνων, ἀπήχησις ἐντελὴς καὶ ἀκριβὴς δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὡς πρὸς τὴν ὀξύτητα τῆς μέθης, τὴν χλιδὴν καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν συμποσίων, καίπερ νηστησίμων, καὶ τὴν ἔκφρονα ἔκδοσιν τοῦ ξεφαντώματος. Εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ εἰς ὅλα τὰ χωρία κατόπιν ὀλίγων συγκρούσεων ποτηρίων, χαρακτηριστικὴ ἕπεται ἡ ἕξις τοῦ νὰ μουντζουρώνωνται καὶ νὰ περικοσμῶνται διὰ στεφάνων ἐκ κρομμύων καὶ λαχανικῶν οἱ διασκεδάζοντες. Καὶ τὸ ἀπαραίτητον αὐτὸ μουντζούρωμα τῶν προσώπων, τὸ τὴν παράφορον θυμηδίαν ἐπιφέρον, συνεπάγεται ἀκαριαῖον τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν κωμαζόντων· θαρρεῖ κανεὶς ὅτι ἡ μέθη δὲν κλονεῖ τόσον τὴν διάνοιαν, δὲν συναρπάζει τόσον τὰς αἰσθήσεις, ὅσον ἡ ἀμαυρὰ καὶ ἄφθονος βαφὴ ἡ ἀμαιβαίως καὶ ἀφειδῶς παρεχομένη εἰς πάντας. Ὁ ὀξὺς ἦχος τοῦ ζουρνᾶ, ὁ βαρὺς δοῦπος τοῦ ντουλίου, ὁ κροταλισμὸς τοῦ ντεφιοῦ, τὰ ἐξαρθρωτικὰ ἀπηχήματα τῶν βιολίων καὶ τῶν παιγνιδιῶν ἐνεργότατον λαμβάνουν μέρος εἰς τὰ κούλουμα, οἱ χοροὶ καὶ τὰ ἄσματα καθίστανται ἀπαραίτητος συνέχεια αὐτῶν, καὶ ἡ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὴν πόλιν περὶ τὴν ἑσπέραν ἐπάνοδος, ἀποτελεῖ πάταγον, ἐπιτεινόμενον ὁλονὲν ὑπὸ τῶν βροντωδῶν ἀπηχήσεων πιστολίων καὶ τουφεκίων, τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ χαρακτηριστικοῦ ἐθίμου τῶν ἀπόκρεων εἰς τὰς ἐπαρχίας. Καὶ τὸ ξεφάντωμα διαρκεῖ μέχρι βαθείας νυκτὸς μὲ συχνὰς παρελάσεις ἀπὸ τὰς γειτονίας ἐκείνας, ὅπου κατοικοῦν τὰ εὐμορφότερα μάτια καὶ τὰ γλυκύτερα χείλη, μέχρι πρωΐας ἀκόμη, καὶ πολὺ συχνὰ μέχρι τῆς ἑπομένης νυκτός, ὁπότε πλέον βαρεῖα καὶ ἀμείλικτος ἐπέρχεται ἡ σκιὰ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

ΕΠΑΡΧΙΩΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Διὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Σικάγου.

Περίεργον λείψανον τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου μέλλει νὰ ἐπιδειχθῇ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Σικάγου ὑπὸ μιᾶς τῶν τηλεγραφικῶν ἑταιριῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἤτοι ἡ ἀρχέτυπος συσκευὴ ἡ χρησιμεύσασα πρὸς τοποθέτησιν τοῦ πρώτου ὑπογείου τηλεγραφικοῦ σύρματος τοῦ Μόρς. Τὸ σύρμα τοῦτο ἐτέθη τὸ πρῶτον ἐξ Οὐασιγκτῶνος εἰς Βαλτιμόρην, καὶ ἡ πρὸς τοποθέτησιν αὐτοῦ ἐν τῷ ἐδάφει συσκευὴ συνίσταται ἐκ βαρέος ἀρότρου μετὰ μαγγάνου ὄπισθεν φέροντος τὸ σύρμα· οὕτως ἡ αὔλαξ ἐσκάπτετο διὰ τοῦ ἀρότρου, τὸ σύρμα ἐνετίθετο ἐν αὐτῇ, καὶ πάλιν ἐκαλύπτετο καθ' ὅσον τὸ ἄροτρον προέβαινεν εἰς τὴν ὁδόν του. Ταχέως εὑρέθη ὅτι ἡ εἰς τὴν γῆν πρόσχωσις ἦτο τόσον μεγάλη, ὥστε ἄλλο σύστημα ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῇ, καὶ οὕτω κατέστησαν γενικὰ τὰ ὑπέρανω τῆς γῆς σύρματα. Τὸ λείψανον τοῦτο τῶν παρελθόντων χρόνων μέλλει νὰ ἐκτεθῇ ἐν μορφῇ ἐντελεστάτῃ μὲ κήρινα ἀγάλματα παριστῶντα τὸν ἐφευρέτην Μὸρς καὶ τοὺς ἐργάτας του, ἐνῷ δεκαὲξ ὁμοιώματα βοῶν θὰ παριστῶσι τοὺς πάλαι ποτὲ ζευχθέντας, οἱ ὁποῖοι ἔσυραν τὴν μηχανὴν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Καῦσις νεκρῶν.

Ἡ Γερουσία τοῦ Ἀμβούργου ἐνέκρινε τὰς ἀποφάσεις τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν καῦσιν τῶν νεκρῶν, οὕτως ὥστε δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ αὕτη ἤδη καὶ ἐπὶ τῶν ἔξωθεν κομιζομένων νεκρῶν.

Τὸ ὅπλον Λεβέλ.

Οἱ Γάλλοι ἀρχίζουσι νὰ προσβλέπωσι μετὰ δυσπιστίας καὶ τὸ περίφημον ὅπλον τοῦ Λεβέλ καὶ σκέπτονται νὰ εἰσαγάγωσιν ἄλλο ὅπλον μικροτέρας περιμέτρου. Ἡ εἴδησις αὕτη δικαιόνει τὸν γέροντα Βίσμαρκ, ὅστις ἔλεγεν ἐσχάτως ὅτι «ἐπί τινα καιρὸν οὐδεὶς πόλεμος γενήσεται, ἐπειδὴ ὁ ἐξοπλισμὸς ὅλων τῶν ἐθνῶν εἶνε ἐλλιπής, διότι καὶ ἐὰν ὅλοι οἱ στρατοὶ εἶνε ὡπλισμένοι μὲ τὸ νέον ὅπλον δύναται νὰ ἀνακαλυφθῇ ἄλλο καλλίτερον. Ὁ Γάλλος ἐφευρέτης τοῦ τελειοποιηθέντος θανατηφόρου ὅπλου εἶνε ὁ κάλλιστος φίλος τῆς εἰρήνης μεταξὺ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν». Δυνατὸν νὰ ἔχῃ οὕτως· ἀλλ' αὐτός, ὁ κάλλιστος φίλος τῆς εἰρήνης εἶνε συνάμα καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Εὐρώπης, ἐκ τοῦ σώματος τὸ ὑποκάμισον, καὶ τὸ τελευταῖον τεμάχιον ἄρτου ἐκ τοῦ στόματος.

Ἀποτελέσματα διαφόρων ναρκωτικῶν.

Εἰς μίαν ἐκ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τοῦ Συνεδρίου τῶν χειρουργῶν ἐν Βερολίνῳ, ἀπεφασίσθη ὅπως ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ ἓν ἔτος ἀκόμη ἡ πρὸ δύο ἐτῶν ἀναληφθεῖσα ἔρευνα περὶ τῆς ἰσχύος τῶν διαφόρων ναρκωτικῶν μέσων. Κατὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ μυστικοσυμβούλου καὶ καθηγητοῦ Γκοῦρλτ, αἱ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος συλλεγεῖσαι ἀνακοινώσεις παρέσχον ἀσυγκρίτως μεγαλήτερον ὑλικὸν τῶν τοῦ προπαρελθόντος ἔτους. Αὗται περιλαμβάνουσι 84605 ναρκώσεις, ὑπὸ 62 διαφόρων παρατηρητῶν σημειωθείσας, καθ' ἃς συνέβησαν 33 θάνατοι. Αἱ τοῦ πρώτου ἔτους περιελάμβανον 24625 ναρκώσεις, ἐν αἷς 6 θάνατοι. Ἐν συνόλῳ λοιπὸν ἡ στατιστικὴ κατέχει 109230 περιστατικὰ μετὰ 39 θανάτων, ἐκ τῶν ὁποίων βεβαίως πολλοὶ μόλις δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ναρκωτικῶν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς ἄλλα αἴτια. Ἐκ τῶν ναρκώσεων εἰς τὸ Χλωριοφόρμιον ὑπάγονται 94133 μετὰ 36 θανάτων, εἰς τὸν Αἰθέρα 8431 ἄνευ οὐδενὸς θανάτου, εἰς μῖγμα Χλωριοφορμίου καὶ Αἰθέρος 2891 μεθ' ἑνὸς θανάτου, εἰς μῖγμα Αἰθέρος καὶ οἰνοπνεύματος 1388 ἄνευ θανάτου, εἰς τὸ Βρωμιοαιθύλιον (αἰθυλοβρωμίδιον) 2179 ἄνευ θανάτου, καὶ τέλος εἰς τὸ νεωστὶ εἰσαχθὲν Πενταλλιον 219 μεθ' ἑνὸς θανάτου. Τὸ θαυμασίως εὐνοϊκὸν ἀποτέλεσμα τῶν διαιθέρος ναρκώσεων μᾶς κάμνει νὰ εὐχώμεθα ὅπως εἰς τὸ μέλλον μεγαλητέρα προσοχὴ δοθῇ ὑπὸ τῶν χειρουργῶν πρὸς αὐτόν. Τὸ ὑπὸ τοῦ Ραοὺλ Πικτέ, τῇ βοηθείᾳ πολὺ ταπεινῆς θερμοκρασίας παραχθὲν κρυσταλλικὸν Χλωριοφόρμιον, τὸ λεγόμενον Παγοχλωριοφόρμιον, μετεχειρίσθησαν εἰς 836 περιπτώσεις, εἰς ἁπάσας μετὰ καλοῦ ἀποτελέσματος. Τὸ Βρωμιοαιθύλιον χρησιμεύει εἰς ναρκώσεις μικρᾶς διαρκείας, μέχρι 3 λεπτῶν σχεδόν, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε εὔχρηστον παρὰ τοῖς ὀδοντοϊατροῖς· δὲν εἶνε εὔχρηστον ὅμως εἰς ἐγχειρίσεις αἵτινες προϋποθέτουν χάλασιν τῶν μυῶν. Περὶ τοῦ Πενταλίου λέγεται ὅτι ἐνεργεῖ λίαν ταχέως, καὶ δὲν ἐπιφέρει τινὰ παρεμπίπτοντα δυσάρεστα ἀποτελέσματα τοῦ χλωριοφορμίου.

(Ρ')

ΑΝΑ ΤΟ ΑΣΤΥ

Δὲν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐώρταζαν αἱ Ἀθῆναι τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τῆς Ἀπόκρεω. Ὄχι, δὲν ἦτο ἑορτάσιμος ἡ κίνησις ἐκείνη τοῦ πλήθους ἡ μεταμεσημβρινή, ἐντὸς ἀτμοσφαίρας πνιγηρᾶς, κονιορτώδους, ἄνευ θεάματος, ἄνευ γέλωτος, ἄνευ ὀρέξεως, ἄνευ εὐθυμίας. Αἱ συνήθεις παρελάσεις ἀνουσίων καὶ ἀκόμψων μετημφιεσμένων ἐπέτεινον τὴν ἀηδίαν καὶ τὴν πλῆξιν, εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι πολὺ θὰ μετενόησαν ὅσοι δὲν ἠκολούθησαν τὸ μέγα ρεῦμα, τὸ διευθυνόμενον εἰς τὸν Πειραιᾶ. Χιλιάδας Ἀθηναίων μετέφερεν εἰς τὴν γείτονα πόλιν ὁ ἀτμός. Ἐκεῖ ἡ Ἀπόκρεως ἐπεδείκνυε τὴν φαιδρὰν της ὄψιν· ἐκεῖ ἦτο ἡ κίνησις καὶ ἡ ζωή, ὁ γέλως καὶ ἡ διασκέδασις, τὰ κομητᾶτα καὶ οἱ μασκαράδες. Καὶ δὲν ἦτο μὲν τὸ θέαμα ἐξαιρετικὸν καὶ ἄξιον τόσης σπουδῆς, διότι καὶ ὀλίγαι καὶ τετριμμέναι ἦσαν αἱ μασκαράται, αἱ διεκδικήσασαι τὰ βραβεῖα τῶν κομητάτων· ἀλλ' ἦτο τὸ μόνον ἐπὶ τέλους τὸ ὁποῖον εἶχον νὰ πολαύσουν οἱ φιλοθεάμονες τῶν δύο πόλεων. Ὥστε οἱ μόνοι Ἀθηναῖοι, οἱ ὁποῖοι διεσκέδασαν τὴν Κυριακήν, ἦσαν ὅσοι κατῆλθον εἰς Πειραιᾶ, — ἐκτὸς ἐὰν ἐξαιρέσωμεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐπροτίμησαν νὰ μείνουν εἰς τὰ σπίτια των, ἢ νὰ κάμουν ἐξοχικὸν περίπατον.

✢

Ἀπὸ τὰς μασκαράτας, αἱ ὁποῖαι παρήλασαν πρὸ τοῦ Κομητάτου τοῦ Πειραιῶς, ὡς πρώτη ἐκρίθη ἡ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τὰ δεινὰ τοῦ λαοῦ, παριστῶσα τὸν λαὸν ἀποσκελετωμένον ἐκ τῶν ἐκμυζουσῶν αὐτὸν κακιῶν: τῆς πολυτελείας, τῆς θεσιθηρίας, τῆς δικαιοσύνης, ἥτις ὡς λειτουργεῖ ἐν Ἑλλάδι κατετάχθη καὶ αὐτὴ μεταξὺ τῶν κακιῶν. Καὶ τὴν μὲν εὐφυΐαν τῆς παραστάσεως οὐδεὶς ἠρνήθη, ἀλλὰ τὴν σημασίαν της ἠμφισβήτησεν εἷς τῶν ἀγωνοδικῶν, ἰσχυρισθεὶς ὅτι παριστᾷ μᾶλλον τὴν ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπόρροιαν τῶν διαφόρων κακιῶν. Νομίζομεν ὅτι ἡ ἐξήγησις διερμηνεύει μᾶλλον τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰδέας τοῦ κ. ἀγωνοδίκου ἢ τὰς τῶν διοργανωτῶν τῆς μασκαράτας, ὅπως γίνεται καὶ εἰς τὴν ἑρμηνείαν τόσων ἄλλων συμβόλων ὑπὸ τῶν κριτῶν, ἀποδιδόντων εἰς τοὺς ποιητὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας οὐδέποτε συνέλαβον . . .

Εὐφυὴς ἐπίσης ἐκρίθη καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ἐκλειψις τοῦ χαλκοῦ μασκαράτα, παριστῶσα μετὰ πολλῆς τέχνης μέγα δεκάλεπτον ἐν εἴδει σελήνης ἠρέμα ἐκλειπούσης.

✢

Καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα μελαγχολικὴ καὶ περίλυπος. Ἤρχισε νὰ βρέχῃ, κατ' ἀρχὰς ὀλίγον κατόπιν ῥοδρῶς. Αἱ ἐδοὶ ἠρημώθησαν. Τίποτε δὲν ἐπρόδιδε τὸ ἐπίσημον καὶ φαιδρὸν τῆς ἑσπέρας ἐκείνης καὶ τῆς νυκτός. Οὔτε πυραὶ ρητίνης, οὔτε κρότοι τυμπάνων καὶ ἦχοι αὐλῶν. Εἰς τὰς οἰκίας ἐχόρευον καὶ ἐδέχοντο μασκαράδες. Ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ καιροῦ ἡ κίνησις των ἦτο ἠλαττωμένη ἐπαισθητῶς, ἀπέμενον δὲ αἱ αἴθουσαι ὡς ἐπιτοπλεῖστον ψυχραί, ἄνευ ζωηρότητος, ἄνευ κέσμου, συνωστιζομένου περὶ τοὺς εὐφυεῖς μετημφιεσμένους, τοὺς σκορπίζοντας ὑπὸ τὸ προσωπεῖον, διὰ τῆς ἠλλοιωμένης φωνῆς των, τὸν γέλωτα, τὸ πείραγμα καὶ ἐνίοτε τὸ σκάνδαλον . . .

✢

Καὶ ἀνέτειλεν ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς,—ἡ τελευταία τῶν Ἀποκρέω — μὲ κυανοῦν οὐρανὸν μὲ καθαρὸν ἥλιον, ὡραία καὶ θερμή. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ πλήξαντες τὴν προτεραίαν, ἐξεθύμαναν μὲ τὰ κοῦλουμα καὶ ἐξεχύθησαν εἰς τὰς ἐξοχάς, ὅπου ἐτίμησαν τὰς πολυτελεῖς ἢ τὰς λιτὰς τραπέζας, τὰς προσκαίρως στρωθείσας ἢ μὲ προετοιμασίαν παρατεθείσας, περὶ τὰς ὁποίας δὲν ἐβράδυνε νὰναπτυχθῇ εὐθυμία, πᾶν ἄλλο ἢ σαρακοστιανὴ καὶ εὐσεβής. Καὶ ἔρρεεν ὁ ρητινίτης καὶ ἀντήχει τὸ ᾆσμα μέχρις ἑσπέρας καὶ ἐκρατύνετο ἡ γνώμη τοῦ παρακολουθοῦντος τὴν ἀνθρωπίνην κίνησιν ἀπὸ σκοπιᾶς ἐρήμου καὶ πιστεύοντος ὅτι ὅλα τὰ ἐγκόσμια ἓν ὄνειρον εἶνε, μία πλάνη καὶ μία παρῳδία . . .

✢

Πρό τινων ἡμερῶν ἀπέναντι τοῦ Παλαιοῦ Στρατοδικείου τῆς συνοικίας Πλάκας ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ γάμος. Τὰ πάντα εἶχον καλῶς ἑτοιμασθῆ καὶ πολλοὶ προσκεκλημένοι εἶχον μεταβῆ, ὅπως παραστῶσιν εἰς τὸ μυστήριον. Ὁ γαμβρὸς μετέβη εἰς τὸν Μητροπολίτην, ὅπως λάβῃ τὴν ἄδειαν τοῦ γάμου. Κατὰ κακὴν ὅμως τύχην ἐνεφανίσθη ἐκεῖ καὶ ἡ πρὸ δεκακτατείας ἐγκαταλελειμμένη σύζυγος τοῦ γαμβροῦ, ἥτις διεμαρτυρήθη ἐνώπιον τοῦ Μητροπολίτου, ὅτι οὗτος δὲν ἔχει διαζύγιον. Ὁ Μητροπολίτης δικαίως ἠρνήθη νὰ δώσῃ ἄδειαν εἰς τὸν μελλόνυμφον καὶ οὕτως ἔμειναν καὶ οἱ δύο εἰς τὰ κρύα τοῦ λουτροῦ. Οἱ προσκεκλημένοι τότε ἀνεχώρησαν συλλυπηθέντες τοὺς ἀνυμφεύτους διὰ τὸ ἀπροσδόκητον δυστύχημα. Τὴν προῖκα ὁ γαμβρὸς εἶχε λάβει ἀπὸ τῆς προτεραίας. Οἱ μελλόνυμφοι ἀνήκουσιν εἰς καλὰς οἰκογενείας τῆς πόλεως.

✢

Ἀπόκρεως λωποδύτου.

Στρατιώτης τοῦ πυροβολικοῦ, μεταβὰς πρωΐαν τινὰ εἴς τι παντοπωλεῖον παρὰ τὴν Νεάπολιν, ἐπαρουσίασεν εἰς τὸν καταστηματάρχην τὴν ἑξῆς σημείωσιν:

«Δός, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸν στρατιώτην μου, 3 ὀκάδες καφὲ καὶ 3 ὀκάδες ζάχαριν.

Μαστραπᾶς
Συνταγματάρχης».

Καὶ ἡτοίμασε μὲν ὁ παντοπώλης τὰ ζητούμενα, ἀλλ' ὄχι καὶ χωρὶς νὰ ὑποπτευθῇ ἀπάτην καὶ νὰ στείλῃ μαζὶ μὲ τὸν στρατιώτην καὶ τὸν ὑπηρέτην του, παραγγέλλων εἰς αὐτὸν νὰ μὴ παραδώσῃ τὰ πράγματα, χωρὶς νὰ ἴδῃ τὸν κ. Μαστραπᾶν. Ὁ στρατιώτης ὡδήγησε τὸν ὑπηρέτην εἴς τινα οἰκίαν παρὰ τὰ Πευκάκια, εἰσελθὼν δ' ἔλαβε βιαίως τὰ πράγματα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὑπηρέτου καὶ ἔκλεισε πρὸ αὐτοῦ τὴν θύραν ἑρμητικῶς. Ἐκεῖ ἠναγκάσθη ὁ δυστυχὴς ὑπηρέτης νὰ περιμείνῃ ἐπὶ πολύ, ἕως οὗ ἀπελπισθεὶς νὰ ἴδῃ τὸν κ. Μαστραπᾶν καὶ ἀκούσας ἀργὰ ὅτι ὁ στρατιώτης ἐξῆλθε δι' ὀπισθίας θύρας καὶ ὤχετ' ἀπιών, κατηφὴς καὶ λίαν στενοχωρημένος ἐπέστρεψε πρὸς τὸν κύριόν του.

Ὁ στρατιώτης ἦτο λωποδύτης μετημφιεσμένος.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ

Συνεδρίασις τῆς 30 Ἰανουαρίου.—Πλὴν ἄλλων ἀνακοινώσεων τῶν κ.κ. Τ. Ἀμπελᾶ, Μ. Λάμπρου καὶ Σ. Βάλβη ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης ἐπρότεινε διόρθωσιν τοῦ χωρίου τοῦ Παυσανίου (Α' λα' 3) «τὴν δ' Ἰππίαν Ἀθηνᾶν ὀνομάζουσι καὶ Διόνυσον Μελπόμενον» εἰς «τὴν δ' *Ὑγείαν* Ἀθηνᾶν ὀνομάζουσι καὶ *τὸν* Διόνυσον Μελπόμενον». Ἐπραγματεύθη δ' εἶτα διὰ μακρῶν περὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Πρυτανείῳ δικαστηρίου, ἀνασκευάσας καὶ τὰς γενομένας διορθώσεις καὶ συμπληρώσεις ἐν τῷ 57 κεφαλαίῳ τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας, οὗ τὸ τέλος ἀντί: «ὅταν δὲ μηδεὶς εἰδῇ »τὸν ποιήσαντα τῷ δράσαντι λαγχάνει· δικάζει δ' ὁ βασι»λεὺς καὶ οἱ φιλοβασιλεῖς καὶ τὰς τῶν ἀψύχων καὶ τῶν »ἄλλων ζῴων» διώρθωσεν οὕτω: «ὅταν δὲ μηδεὶς εἰδῇ »τὸν ποιήσαντα τῷ δράσαντι *λαγχάνεται*· δικάζει δ' ὁ βα»σιλεὺς καὶ οἱ φιλοβασιλεῖς καὶ τὰς τῶν ἀψύχων [*καὶ τῶν* »*ὑποζυγίων*] καὶ τῶν ἄλλων ζῴων». Τὴν δὲ προσθήκην ταύτην ἐδικαιολόγησε στηριζόμενος εἰς χωρίον τι τοῦ Πλάτωνος (Νομ. Θ' σ. 873 ε.)

ΕΚΔΡΟΜΑΙ

Ἡ ἐν Ἀθήναις Γερμανικὴ Σχολὴ παρασκευάζει κατὰ τὸ ἔαρ δύο ἀρχαιολογικὰς ἐκδρομάς, τὴν μίαν εἰς Πελοπόννησον, τὴν ἄλλην εἰς τὰς Κυκλάδας, προσεκλήθησαν δὲ νὰ συμμετάσχωσιν αὐτῶν οἱ βουλόμενοι τῶν ἐν Ἑλλάδι φιλαρχαίων. Ἡ προθυμία ὑπῆρξε τόση, ὥστε ἤδη ὁ ἀριθμὸς τῶν δυναμένων νὰ συμμετάσχωσι τῆς πρώτης ἐκδρομῆς συνεπληρώθη, ὡς δηλοῖ ἡ *Γενικὴ Ἐφημερὶς* τοῦ Μονάχου. Ὁ πλοῦς εἰς τὰς νήσους θὰ γίνῃ ἐπὶ ἐπίτηδες ναυλωθέντος ἀτμοπλοίου, ἡ δὲ δαπάνη δὲν θὰ ὑπερβαίνῃ τὰς 15 μάρκας καθ' ἑκάστην.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης εὑρέθη ἐσχάτως τυχαίως ὑπὸ χωρικοῦ μαρμαρίνη κεφαλὴ ἀνδρὸς Ῥωμαϊκῆς καλῆς τέχνης. Ἡ κεφαλὴ αὕτη ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ Συλλόγου καὶ κατετέθη εἰς τὸ Μουσεῖον αὐτοῦ.

ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ ΤΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς συγγραφήν, ἢ μᾶλλον πρὸς ἔγγραφον διήγησιν δημώδους παραμυθίου, ὑπεβλήθησαν 32 χειρόγραφα, ὧν τὴν κρίσιν ἀνέλαβον εὐμενῶς οἱ κ.κ. Ν. Γ. Πολίτης καὶ Κ. Παλαμᾶς ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς Διευθύνσεως τῆς Ἑστίας.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἡ ἄνοιξις προσεγγίζει καὶ ὁ χειμὼν παρέρχεται, ἃς ἐκθέσῃ λοιπὸν ἕκαστος δι' ἐπιστολῆς πρὸς φίλον ἀπευθυνομένης τὰς σχετικὰς ἐντυπώσεις του, ἃς περιγράψῃ τὸν τρόπον καθ' ὃν διῆλθε τὰς χιονώδεις καὶ παγερὰς ἡμέρας παρὰ τὴν ἑστίαν, καὶ τὰς καλὰς ἡμέρας εἰς τοὺς ἀγροὺς ἢ παρὰ τὴν ἀκτήν. Ἂς μὴ παραλίπῃ νὰ συνδέσῃ καὶ τὰ τοπικὰ ἔθιμα καὶ παραδόσεις καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν λαογραφίαν, ἵνα καταστήσῃ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν καὶ χαρακτηριστικὴν τὴν ἀφήγησιν.

Τὰ χειρόγραφα πρέπει νὰ ληφθῶσιν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας μέχρι τῆς 10 μαρτίου, θὰ κριθῶσι δὲ ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως καὶ θὰ δοθῇ εἰς τὸ πρωτεῖον ἀμοιβὴ δραχμῶν 20. Θὰ δημοσιευθῶσι δὲ καὶ τοῦτο καὶ τὰ σχετικῶς καλύτερα εἰς τὴν Ἑστίαν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά.

Ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Δημοσιογραφικοῦ Συλλόγου διοργανοῦται ἔκθεσις περιλαμβάνουσα προσωπογραφίας τῶν δημοσιογράφων καὶ συγγραφέων τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Ἡ ἔναρξις αὐτῆς θὰ γείνῃ εἰς τὰς μεγάλας αἰθούσας τῆς Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

— Ἐν Βρυξέλλαις ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Καλλιτεχνίας γενήσεται κατὰ τὸν προσεχῆ Ἀπρίλιον διεθνὴς Ἔκθεσις τοῦ Τύπου. Ἐν αὐτῇ θὰ ἐκτεθῶσιν ἀντίτυπα ἐφημερίδων παντὸς τόπου καὶ πάσης ἐποχῆς.

— Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Πετρουπόλεως ἱδρύθη ἕδρα τῆς *νεοελληνικῆς φιλολογίας*, ἔκαμε δ' ἔναρξιν τῶν παραδόσεών του ὡς ὑφηγητὴς αὐτῆς ὁ γνωστὸς ἀρχαιολόγος κ. Κεραμεὺς Παπαδόπουλος. Τοιαύτη ἕδρα ὑπάρχει ἀπὸ πέρυσι καὶ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὀδησσοῦ.

— Ὁ κ. Ἀνδρέας Δρόσης φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας, ἐκδίδει προσεχῶς εἰς ἕνα τόμον ἔργα κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν νέων ποιητῶν τῆς Ἑλλάδος, μεταφρασμένα εἰς τὴν ρωσσικήν.

— Εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας Δυπουὶ νομοσχέδιον περὶ ἀπονομῆς ἰσοβίου συντάξεως ἐκ φράγκων 6,000 εἰς τὴν χήραν τοῦ Ἐρνέστου Ρενάν.

— Ὁ Ζολᾶ ἐπιμένει νὰ γίνῃ Ἀκαδημαϊκός, μεθ' ὅλας τὰς ἐπανειλημμένας ἀποτυχίας. Φρονεῖ ὅτι ἐφ' ὅσον ὑπάρχει Ἀκαδημία εἰς τὴν πατρίδα του, μία ἕδρα ἀνήκει αὐτοδικαίως καὶ εἰς αὐτὸν καὶ διὰ τοῦτο δὲν θὰποκάμῃ νὰ τὴν ζητῇ. Ἤδη ὑποβάλλει τὴν ὑποψηφιότητά του ὡς διάδοχος τοῦ Τζὼν Λεμοὰν, ἐδήλωσε δὲ ἀπὸ τοῦδε ὅτι θὰ ἐκτεθῇ καὶ ὡς ἀντικαταστάτης τοῦ Ρενάν.

— Ἐν Δυσσελδόρφῃ, τῇ γενεθλίῳ πόλει τοῦ Ἑρρίκου Χάϊνε ἐπρόκειτο ν' ἀνιδρυθῇ πρὸς τιμὴν τοῦ μεγίστου τῶν λυρικῶν τῆς Γερμανίας μνημεῖον ἐπὶ γηπέδου, τὸ ὁποῖον εἶχε παραχωρήσει τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ συστηθεῖσαν Ἐπιτροπήν. Ἀλλ' ἤδη πρὸς μέγα φιλολογικὸν σκάνδαλον, τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον ἐδήλωσεν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι ὄχι μόνον τὴν περὶ παραχωρήσεως ἀπόφασίν του ἀποκρούει ἀλλ' ὅτι ἀκομη ἔχει σκοπὸν νὰρνηθῇ καὶ πᾶν ἄλλο γήπεδον ἐν τῇ πόλει, τὸ ὁποῖον θὰ ἐζητεῖτο πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ μνημείου. Εἰς τὸ ἀπαγορευτικὸν τοῦτο μέτρον προέβη τὸ Συμβούλιον ἵνα ἀποφύγῃ τὴν ἀναζωπύρωσιν τῶν περὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑρρίκου Χάϊνε ζωηρῶν ἐρίδων καὶ παθῶν, τὴν ὁποίαν θὰ ἐπροκάλει ἡ ἀνέγερσις μνημείου πρὸς τιμὴν ποιητοῦ ἔχοντος ἔτι πολλοὺς ἀσπόνδους ἐχθροὺς διὰ τὴν ἀμείλικτον εἰρωνείαν του, τὴν ἀθεΐαν του καὶ τὸν φιλογαλλισμόν του.

— Ὁ Ἀλφόνσος Δωδέ, τοῦ ὁποίου εἶνε γνωστὴ ἡ κατὰ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἀντιπάθεια, ἐδέχθη ἐσχάτως νὰ γίνῃ μέλος τῆς ἐν Νίμῃ Ἀκαδημίας, ἀφ' οὗ ἐκεῖ δὲν θὰναγκασθῇ νὰ ἐκλιπαρήσῃ δι' ἀνιαρῶν ἐπισκέψεων τὴν ψῆφον τῶν ἀκαδημαϊκῶν, οὔτε εἰς ἄλλα ποταπὰ διαβήματα νὰ προβῇ.

— Μετάφρασις τοῦ *Μυστικοῦ τοῦ Διδασκάλου* τοῦ νέου μυθιστορήματος τοῦ Σεμβουλιὲ ἄρχεται δημοσιευομένη ἐν ἐπιφυλλίδι τῆς *Ἐφημερίδος*.

Ἐπιστημονικά.

Ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος ἐστάλη εἰς τὴν ἀστρονομικὴν Ἑταιρείαν τοῦ Λονδίνου δεῖγμα φωτογραφίας, παριστώσης τμῆμα οὐρανοῦ, ἐν ᾧ διὰ τοῦ μικροσκοπίου δύνανται νὰ μετρηθῶσι 50,000 ἀστέρων διαφόρων μεγεθῶν. Ἡ πλὰξ ἐξετέθη ἐπὶ τρίωρον ἡ δὲ συσκευὴ ἐκανονίσθη δι' ὡρολογίου.

— Ἄγγλος ὀφθαλμίατρος τοῦ ναυτικοῦ, ὁ δόκτωρ Μπίκερτων, ἐξέδωκεν ἐσχάτως βιβλίον δι' οὗ πειρᾶται ἀναποδείξῃ ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν ναυαγίων, συγκρούσεων καὶ λοιπῶν θαλασσίων δυστυχημάτων ὀφείλονται εἰς τὴν ἐλαττωματικὴν ὅρασιν πολλῶν ναυτῶν. Ἐκ τούτου δὲ συμπεραίνει ὅτι εἶνε ἀνάγκη συντόνου ὀφθαλμικῆς θεραπείας διὰ τὰ πληρώματα.

Καλλιτεχνικά.

Καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις ὀργανοῦται ἀπὸ τοῦδε διὰ τὸ θέρος τοῦ 1894 ἐν Δρέσδῃ, ὡς τόπος δὲ ὡρίσθη τὸ νεόδμητον μέγαρον τῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν.

— Ὁ γνωστὸς τεχνοκρίτης καὶ παλαιὸς δημοσιογράφος κ. Γ. Μαυρογιάννης ἀγγέλλει ἔργον πολύτιμον καὶ μοναδικόν, μελέτην ἐπὶ τῆς «Βυζαντινῆς τέχνης καὶ τῶν Βυζαντινῶν καλλιτεχνῶν». Τὸ ἔργον θὰ συνίσταται ἐξ 20 τυπογραφικῶν φύλλων, θὰ πραγματεύεται δὲ διὰ μακρῶν ὅλας τὰς φάσεις τῆς μεσαιωνικῆς ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς, μέρος τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ ἡ Βυζαντινὴ λεγομένη τέχνη. Πλῆθος εἰκόνων ἐκ τῶν πρωτοτύπων ληφθεισῶν θὰ χρησιμεύωσιν εἰς ἐπεξήγησιν τοῦ κειμένου.

— Ὁ γνωστὸς ἀμερικανὸς ἑκατομμυριοῦχος Βάνδερβιλτ ἐδώρησεν εἰς τὴν ἐν Ὑόρκῃ Ἑταιρίαν τῶν Καλῶν Τεχνῶν ὁλόκληρον τὴν πινακοθήκην τοῦ δι' ἣν ἐδαπάνησε 4 ἑκατομμύρια δολλάρια.

Θεατρικά.

Παρεστάθη ἐσχάτως εἰς τὸ Ἐλεύθερον Θέατρον τῶν Παρισίων ἡ *Δεσποινὶς Ἰουλία* δρᾶμα τοῦ Σουηδοῦ δραματουργοῦ Αὐγούστου Στρίνδβεργ. Καὶ τὸ κοινὸν καὶ ἡ κριτικὴ ἀπεφάνθησαν δυσμενῶς περὶ τοῦ ἔργου τούτου, τὸ ὁποῖον ἄλλως εἶνε ἐκ τῶν θρασυτάτων προϊόντων τῆς πραγματικῆς σχολῆς. μόνον δέ τινες ἐκ τῶν νέων Γάλλων συγγραφέων καὶ δημοσιογράφων ἀπεδέχθησαν ἐνθουσιωδῶς καὶ ἀπεκάλεσαν ἀριστούργημα τὸ ξενότροπον δρᾶμα.

— Τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας ἀνὰ τὸν μουσικὸν κόσμον εἶνε ὁ *Φάλσταφ*, τὸ νέον τρίπρακτον λυρικὸν μελοδραμάτιον τοῦ Βέρδη, δοθὲν μετὰ θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς *Σκάλας* τοῦ Μιλάνου. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου ἐλήφθη ἐκ τῆς γνωστῆς κωμῳδίας τοῦ Σαίξπηρ, τὴν ὁποίαν ὁ Μπόϊτο, ὁ συνθέτης τοῦ κειμένου, ἐτροποποίησεν ὀλίγον ἀποκόψας ἐπουσιώδη τινὰ καὶ μεταβαλὼν τὴν σειρὰν τῶν ἐπεισοδίων. Ἡ μουσική του κρίνεται γενικῶς ὡς ἀριστούργημα πλήρες ἐμπνεύσεως καὶ πρωτοτυπίας, οἷον δὲν ἐπεριμένετο πλέον ἀπὸ τὸν ἔνδοξον μουσικοδιδάσκαλον ὀγδοηκοντούτη, πρώτην ἤδη φορὰν ἐπὶ ζωῆς του ἐπιχειρήσαντα νὰ γράψῃ λυρικὸν μελοδραμάτιον.

— Μικρὸν πρὸ τῆς παραστάσεως τοῦ *Φάλσταφ* ὁ βασιλεὺς Οὐμβέρτος ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Βέρδην εἰς Μιλάνον, τὸ ἑξῆς τηλεγράφημα· «Ἡ βασίλισσα καὶ ἐγώ, μὴ δυνάμενοι νὰ παραστῶμεν εἰς τὴν παράστασιν τοῦ *Φάλσταφ*, προτρέχομεν διὰ τῶν ἡμετέρων εὐχῶν καὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ ἡμετέρου θαυμασμοῦ τῆς χειροκροτήσεως, ἥτις θὰ χαιρετίσῃ μετὰ μικρὸν τὴν νέαν ἐκδήλωσιν μεγαλοφυΐας ἀνεξαντλήτου· Φυλάττοι σε ἡ Πρόνοια ἐπὶ μακρὰ ἔτη πρὸς τιμὴν τῆς τέχνης, πρὸς ἀγαλλίασιν τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, πρὸς ἐγκαύχησιν τῆς εὐγνωμονούσης Ἰταλίας, ἥτις καὶ ἐν ταῖς χαλεπωτάταις τῶν ἡμερῶν ἐκ τῆς δόξης σου ἠρύσθη πατριωτικὰς ἱκανοποιήσεις».

— Πεντακοσίας χιλιάδας δραχμῶν θὰ στοιχίσῃ τὸ νέον θέατρον, τὸ ἀνεγειρόμενον ἐν Κερκύρᾳ ἐπὶ σχεδίου ἰταλοῦ ἀρχιτέκτονος.

— Οἱ *Τρῶες* τοῦ Βερλιόζ παρεστάθησαν ἐσχάτως μετὰ θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τοῦ Μονάχου.

— Νέον δρᾶμα τοῦ Παύλου Λινδάου ὁ *Κωμῳδὸς* παρεστάθη ἐν τῷ Βερολιναίῳ Θεάτρῳ.

— Ὁ *Πλανώμενος Ὁλλανδὸς* τοῦ Βάγνερ ἀνεβιβάσθη τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ ἐσχάτως ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου τῆς Ἀίλλης.

— Ἡ *Κυρία Χρυσάνθεμον*. Τοιαύτη εἶνε ἡ ἐπιγραφὴ νέου μελοδράματος τοῦ γάλλου συνθέτου Μεσσαζέρ, τοῦ ὁποίου ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ὁμωνύμου χαριεστάτου μυθιστορήματος τοῦ Πέτρου Λοτῆ. Τὸ ἔργον παρεστάθη ἐν τῷ Λυρικῷ Θεάτρῳ τῶν Παρισίων μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας.

ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟΝ
ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

(10) Τίς δύναται νὰ μοῦ ὑποδείξῃ τὸ ἄριστον σύγγραμμα διὰ Σκάκι, γραμμένον εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν;

Σκακιστής.

(11) Πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἀναγνώσω ὀλίγους στίχους τοῦ Ἕλληνος τὴν καταγωγὴν καὶ περιλαλήτου γάλλου ποιητοῦ Jean Moréas, νὰ ἰδῶ τί λογῆς εἶνε.

Περίεργος.

(9) **Ἀπάντησις.** Συνήθως δίδει ὁ κύριος τὸν δεξιὸν βραχίονα εἰς κυρίαν, διότι στηρίζεται καλήτερον ἐπ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ ὀρθότερον εἶνε ὅπου ὑπάρχει συγκέντρωσις κόσμου πολλὴ ἢ ὅπου ὁπωσδήποτε ὁ κύριος δύναται νὰ εὑρεθῇ εἰς ἀνάγκην νὰ περιποιηθῇ ἢ νὰ προστατεύσῃ τὴν κυρίαν, νὰ δίδῃ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ἵνα ἔχῃ ἐλεύθερον τὸν δεξιόν. Οἱ ἱππόται ἔδιδον τὸν ἀριστερὸν βραχίονα σχεδὸν πάντοτε.

Μίμης.

Ο ΜΑΝΙΩΔΗΣ ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΗΣ